

SOTJFØNA



Østensjøvannets Venner
Nr. 21 - vår/sommer 2001 - 12. årgang



Fotograf: Ketil Knudsen



Bladet sendes gratis til alle ØVV's hovedmedlemmer.
Løssalg kr 30,-.

Sothønaredaksjonen

Redaktør og layout: **Marianne Østbye**

I redaksjonen: **Paul Fekjær, Finn Gulbrandsen, Amund Kveim**

Sponsorkontakt: **Finn Gulbrandsen**

Omslagsfoto: **Disig morgen ved Østensjøvannet Ketil Knudsen**

Forsidelogo: **Anne Durban**

Brev til redaksjonen og annonsebestilling sendes:
Sothøna, Postboks 77 - Oppsal, 0619 Oslo eller
send elektronisk post til **sothona@yahoo.no**.

Bladet har egen hjemmeside på
www.geocities.com/sothona - sidene vil bli
oppdatert i løpet av sommeren og høsten.

Foreningens styre

Leder:

Amund Kveim tlf. 22 27 43 86

Nestleder:

Finn A. Gulbrandsen tlf. 22 27 28 10

Sekretær:

Tiril Andersen tlf. 22 26 86 39

Kasserer:

Leif-Dan Birkemoe tlf./fax: 22 27 51 93

Styremedlemmer: **Johan Mollatt, Eirik Wærner, Paul Fekjær**

Varamedlemmer: **Hanne Blesvik, Trond Strømdahl, Solveig Olafsen, Odd Frode Ulbrandt**

Kontaktpersoner arbeidsgrupper:

Slåttenggruppa:

Johan Mollatt tlf. 22 27 39 93

Standgruppa:

Odd Frode Ulbrandt tlf. 22 26 94 29

Overvåkningsgruppa:

Finn Gulbrandsen og Werner Alvestad

Post til styret:

Østensjøvannets Venner
Postboks 77 - Oppsal
0619 Oslo

Bankgironr. **7874.05.56761**

Hjemmeside: www.ostensjovannet.no

E-post til bladets redaksjon: sothona@yahoo.no

E-post til styret: post@ostensjovannet.no

Øvrige e-postadresser finnes på foreningens
hjemmesider.

Medlemskontingent 2001:

Hovedmedlem:	kr 75,-	
Husstandsmedlem:	kr 10,-	
Foreninger o.l.:	kr 300,-	(minimum)
Firmaer o.l.:	kr 600,-	(minimum)

Betales til foreningens bankgiro.

Ved faunakriminalitet, syke og/eller skadede fugler ring:

Fuglevakta:

901 22 901 eller fuglevakta@birdlife.no

Byfuglenes interessegruppes Fuglehjelp i Oslo
944 29 910 eller 911 65 789

ØVV's fuglevakt Werner Alvestad:
22 27 91 55

Forurensning:

Vannverkets telefonvakt/døgnvakt:

Ved uregelmessigheter, oljeutslipp, osv.
tlf. 23 33 69 50

*Vi takker våre annonsører for støtte
til utgivelse av dette bladet.*

**Sothøna blir trykket på Svanemerket papir
hos Nordberg Aksidenstrykkeri AS**

Leder

Foreningen gjennomførte sitt årsmøte i mars og et nytt år med arbeid ligger foran oss. Vi håper våre problemer med medlemsregisteret nå er over og at dere alle får dette nummeret av Sothøna.

Når dette skrives er den siste isen i ferd med å forsvinne fra Østensjøvannet og først nå får vi se hvordan naturen klarer å takle de skadene høstflommen medførte. I løpet av sommeren får vi vel også se hvordan de parkmessige arbeidene rundt terskelen ved Bogerudmyra blir. Publikum ser ut til å ha respektert sperringene og det burde derfor være godt håp om at både busker, trær og gress har fått etablert seg og vil danne en vakker ramme rundt anlegget. Nå ser det også ut til at kommunen endelig får gjenoppbygget gangbroen som ble tatt av flommen i fjor høst.

Vi ønsker med dette å gi honnør til Oslo bystyre som i forbindelse med behandlingen av årets budsjett bevilget penger til nødvendige tiltak i området. Det er å håpe at samme forståelse blir lagt til grunn når den store reguleringsplanen for området blir politisk behandlet etter sommeren. Vi tar det også som en tillitserklæring at midlene kanaliseres gjennom foreningen, og at vi på den måten kan styre arbeidene ut fra våre egne prioriteringer og basert på vår egen kompetanse.

Blant de oppgavene foreningen vil igangsette er et rehabiliteringsforsøk langs bredden. Dette vil bli gjort omtrent på samme måte som man ruller ut ferdig-plen. Stedegne planter settes i en matte, som rulles ut og festes på bredden og bunnen med treplugger. Håpet er at denne skal finne nødvendig feste, og på den måten gjenskape våtmarksbeltet. Matten er av organisk materiale og vil over tid forsvinne av seg selv. Området der dette forsøkes vil sannsynligvis måtte avspærres en tid, slik at ikke folk og dyr trækker det i stykker. I tillegg til kommunen vil også Fylkesmannen og Oslo Elveforum bidra økonomisk til dette.

Nytt av året er at foreningen har etablert en egen pensjonistgruppe som vi håper både skal få et sosialt fellesskap og samtidig påta seg oppgaver foreningen ønsker utført. Mer om dette annet sted i Sothøna.

Foreningens hjemmesider på internett, www.ostensjovannet.no, begynner også å ta form. Vi håper vi fortløpende skal få lagt ut mer og mer informasjon der, både om natur- og kulturverdiene i området og om foreningens arbeid og aktiviteter.

Besøk oss gjerne, og fortell oss om hva du i fremtiden kan ønske deg av informasjon. Kanskje du også selv har noe å bidra med.

Jeg ønsker dere en god sommer og håper å møte mange av dere på våre arrangementer, spesielt på Østensjødagen som vi arrangerer på Østensjø gård 26. August.

Amund Kveim

Svein Valdem

intervjuet av redaksjonen

"Furet, værbit" lyser over ansiktet hans. Ivrig opptatt av Østensjøvannets fremtid dukker Svein opp på vårt nye kontor. Veien fant han uten problemer. Dette er nemlig snekkeren og altnuligmannen som har stått for restaureringen av grisehuset på Abildsø gård der kontoret ligger.

Vokst opp øverst i Solbergliveien på Oppsal, knyttet Svein tidlig tråder til Østensjøområdet. Overfylte Trasop og Oppsal skole gjorde at Svein tilbragte tiden fra 1960 - 64 på Østensjø skole. Tilfeldighetene gjorde at han fikk en av initiativtakerne til ØVV som lærer på Østensjø. Den hyggelige, unge Valdem skled ned åssidene fra Solbergliveien til Østensjø skole. Pjokken stortrivdes. Inntrykket av Østensjøvannet var skummelt der frostrøyk ofte ga en trolsk stemning. De voksne snakket ofte om hvor farlig hengemyrene rundt vannet var. I et ungt barnesinn satte dette fantasien i sving. Besøk i Almedalen satte også fantasien i sving. Her var det mørkt selv midtsommers og de gamle trærne ga dalen et dystert preg.

Svein husker godt et barneskirenn på Østensjø skole. Starten gikk fra områdene nord for vannet (vadedammen). Smårøsset fikk en kjempelang bakke opp på Tallberget rett etter start.

Bakken må ha vært mye brattere og lengre den gang, minnes Svein. Siste del av løypa gikk over vannet som var mye lengre den gang man var tolv år – enn i dag.

Etter endt skolegang realiserte Svein sine barndomsdrømmer. Han ville bli bonde. Trysil la forholdene til rette for bureising, og Svein med familie bygde bolig, driftsbygning og redskapshus. Utrolig hva disse Oslogutta kan! Som bureiser og småbruker var han opptatt av biologisk mangfold.

Etter at ryggen streiket, var det ingen bønn, han måtte la sønnen overta bruket og satte kursen mot Tigerstaden og Lindeberg 4H-gård. Her ble kontakten med Østensjøvannets Venner knyttet. Svein, som ikke vet hva NEI er, har betydd utrolig mye for foreningen. Han sørget for ku, geit, sau, kaniner etc. på flere av våre tidligst arrangerte "Østensjødager" fritt tilkjørt fra Lindeberg. Blir det aktuelt igjen, stiller han atter opp sammen med de



Foto: Paul Fekjær

Svein Valdem er vant med å ta i et tak.

firbente. Han har også tatt i et tak i vanskelige perioder der vi har vært avhengig av en som har hatt muligheter til å stå på hele dagen.

Han har ledet prosjektet "Kulturlandsskapspleie i Oslo og Akershus" i over tre år, de to siste med base på Abildsø gård. Svein forteller at hans interesse for biologisk mangfold faktisk bare blir større og større.

Hvilken betydning har landbruket for Østensjøområdet, Svein?

- For at Østensjøområdet skal bestå slik det gjør i dag, må det drives landbruk på hver side av vannet som i dag. Dette er den sikreste garantien for å opprettholde kulturlandskapet. I tillegg er jordbruksarealene en nisje for flere arter trekkfugler. Fortsatt respekterer folk dyrket mark. Her får fuglene være i fred for mennesker mens de raster på vei videre nordover. Ved siden av gjessene er det mange småfugler som benytter jordene til å hente spillkorn, mark og annen mat mens de raster. Dersom jordveiene forsvinner vil det bli et hull i de sammensatte næringskjedene rundt vannet.

Du har ansvaret for en del av den naturfaglige skjøtselen rundt Østensjøvannet. Hvordan fungerer det?

- I samarbeid med Østensjøvannets Venner og Park og idrett har vi laget en skisse til skjøtsel av området. Det er ganske komplisert fordi enkelte plenarealer skal gro igjen og bli enger for å hindre ytterligere vekst av gåsebestanden. De elsker nemlig spirende plengress.

Områder der det tidligere var beitemark, skal slås en gang pr. år for å opprettholde mangfoldet av planter. Dette skal gjøres midt i juli. Dersom dette ikke gjøres, vil de over tid gro igjen, og arts mangfoldet svekkes. Mange planter er avhengig av slått eller beiting for å overleve. Her har Østensjøvannets Venner tatt et prisverdig initiativ som jeg gjennomfører.

Rydding rundt kulturminner som gravhauger og ruiner av brenneribygningen følger også med. Her venter jeg på tillatelse fra Fylkesmannen fordi brenneribygningen ligger i reservatet, og da er det selvfølgelig ikke bare å barbere trær og vekster rundt ruinene. (Red.anm. Bra jobbet, Svein! Ruinene synes så fint nå!)

Det er så mange verneverdier i området at en er nødt til å være observant, rådføre seg med fagfolk og få tillatelse fra det offentlige. Noen steder er det en balansegang med vurderinger biologisk mangfold/kulturminner. Her må myndighetene bestemme. På slåttenga ved bakken opp mot Manglerud skole finnes faktisk verdens største bestand av blomsterfluen *orthonevra erythrogonia*. Her har jeg forhørt meg med insektsforskerne om hva som bør stå igjen når jeg slår.

Det folk flest ikke tenker på, er at Østensjøområdet er svært lite i biologisk sammenheng. Man må derfor ikke tro at det er mulig å ta en bit her, og en bit der

uten at det får konsekvenser. En så vanlig fugl som sanglerke hekker ikke her lenger. Det er et signal på at man har trått over en grense. I følge gamle avisutklipp var Østensjøområdet et av landets beste hekkeområder for lerke på 1950- og 60-tallet. Man må spørre seg om årsaken til at det har blitt slik. For å unngå slike konsekvenser, må området nå få ro. Vi må øke innsatsen med skjøtsel på naturens premisser der dette er nødvendig. Svein er ivrig. Han er nesten ikke til å stoppe. Dette er noe han brenner for.

Du passet på Abildsø Gård i tre uker for CESAR like etter at de overtok. Du har også bistått dem i årene etter. Artige episoder?

Det var en artig tid der drengestua var hjemmet mitt. Rådyr var til stadighet innom. Det skjer fortsatt.

En sen kveld siste året da jeg restaurerte grisehuset, hørte jeg et forferdelig leven i stallen. Jeg hadde stengt døra. Hva hadde skjedd? Jeg listet meg tilbake, åpnet døra forsiktig..... Der stod Mikkell. Reven var stengt inne. Vi så på hverandre et minutt. Så snudde reven, snek seg forsiktig ut døra og den hvite haletippen avslørte kort hvilken retning den tok.

Din drøm om området og fremtiden?

- Langsiktig forvaltning er viktig for området. En av de beste grepene vi kan gjøre er å få engasjert barn og unge, gjerne i samarbeid med eldre. Greier vi å engasjere de unge, vil dette gi sikre grupperinger som interesserer seg for området i fremtiden. En 4H klubb i området vil være med på å sikre Østensjøvannets Venner en god rekruttering med en positiv holdning til naturen, avslutter Svein før han går for å ordne utstyr til traktoren.

Vår opplevelser ved vannet

Håkan Billing forteller fra en morgentur 2. mai: "2 SORTHVIT FLUESNAPPER (begge hanner, den ene ikke fullt utfarget sommerdrakt) og 1 BLÅMEIS, sloss så busta føyk om den samme fuglekasse (i skogen nedenfor Manglerud skole). Hver gang en av de nærmet seg kassa, kom de andre to i full fart og jaget den vekk. Slik holdt de på i lang tid, ingen var villig til å gi seg. De var meget aggressive mot hverandre! -Er det for få fuglekasser rundt Østensjøvannet?

Neste morsomme hendelse: En SILDEMÅKE jaktet over jorden ved Østensjø gård, styrtet plutselig rett ned og kom opp med en gedigen ROTTE i nebbet! Fuglen fløy ned til vannet og ga rodden til sin «forlovede». Jegeren hold effektivt alle andre måker på avstand, og lot sin partner nyte rotta i fred og ro. Skjønt, det tok laaang tid før den klarte å den ned, men etter 15 minutters slit fikk den rotta inn i nebbet - og ned gikk den! Uæhh!"

Flaggermus(tur) ved Østensjøvannet

Tekst: Kari Rigstad og Kjell Magne Olsen Foto: Kjell Åbyholm

Fredag 16. juni 2000 ble det i samarbeid mellom Østensjøvannets Venner og Norsk Zoologisk Forenings flaggermusgruppe arrangert en tur for å se og lytte etter flaggermus ved naturperlen Østensjøvannet. Vi møttes kl. 2200 ved sørenden av vannet, og ble vel en gjeng på ca. 15 stykker til slutt. Først ble det gitt litt generell informasjon om flaggermus. Blant annet ble flaggermusenes lyder, slik de fremstår etter å ha gått igjennom en ultralydsdetektor, demonstrert på en kassettpiller.

I det mørket falt på for alvor beveget vi oss nordover langs gangstien på vestsiden av vannet med detektorene klare. Det varte ikke lenge før de første av våre flagrende venner viste seg. Like nord for restene av den gamle bryggen fikk vi både se og høre flere nordflaggermus. Dette er den vanligste arten i Norge, og en av de større, med vingespenn på ca. 27 cm. Vi klarte også ved hjelp av en stor håv å fange en nordflaggermus, slik at alle fikk tatt den i nærmere øyesyn. Selve kroppen er liten, omtrent som en fyrstikkeske, og de fleste ble overrasket over hvor små disse dyrene er da de fikk se en på nært hold. Det er først og fremst den store flyge huden som danner vingene, og som også henger sammen med halen, som gjør at de ser mye større ut når de flyr.

I skogholtet like etter var det pygmeflaggermus å høre (dette er den arten som tidligere ble kalt dvergflaggermus). Denne er mye mindre enn nordflaggermusen, her får omtrent tre dyr plass i en vanlig fyrstikkeske. Forskjellen er imidlertid ikke så lett å se i felt, da vingefly huden også her gjør at dyrene ser mye større ut. Man kan med en del erfaring se forskjeller i fluktvise og vingeslagsfrekvens, men det er først og fremst lydene dyrene gir fra seg som gjør at vi kan skille dem. Nordflaggermusen sender ut lyder på rundt 32 kHz (kilohertz), mens pygmeflaggermusens skrik ligger på rundt 55 kHz. Til sammenlikning kan mennesket kun høre lyder på opp mot 20 kHz, og derfor kaller vi lyder som er mer høyfrekvente enn dette for ultralyder. Flaggermusene «ser» i stor grad med ørene, ettersom de ved hjelp av svært følsomme ører kan fange opp ekko fra skrikene de sender ut, tilsvarende sonar eller ekkolodd i bruk i båter. Høyfrekvente lyder vil sende tilbake et ekko fra mindre gjenstander/flater



Kjell Magne Olsen fanger inn flaggermus med et stort nett.

enn lavfrekvente lyder. De lydene mennesket kan frembringe er svært lavfrekvente i forhold til flaggermusenes, og vi klarer kun å produsere ekko fra svært store gjenstander, f.eks. fjellvegger. Forskjellene i frekvens mellom de ulike flaggermusene henger også sammen med dyrenes størrelse (eller mer presist, *byttedyrenes* størrelse): pygmeflaggermusen spiser mindre insekter enn nordflaggermus, og trenger derfor lyder som gir ekko fra mindre gjenstander enn det nordflaggermusen gjør. Derfor har pygmeflaggermusen mer høyfrekvente lyder enn nordflaggermusen.

På turen fikk vi også se og høre vannflaggermus. Dette er en art man kan gjenkjenne også uten bruk av ultralydsdetektor, siden den svært ofte er å se i sitt karakteristiske fluktvise like over vannflaten. Den holder en konstant høyde over vannet og svinser rundt i sirkler og åttetall på jakt etter vanninsekter, av og til kan den også ta byttedyr som ligger på vannoverflaten. Den kan også lett skilles fra nord- og pygmeflaggermus på lyden, både på frekvensen og på rytmen. Størrelsen på en vannflaggermus ligger mellom nord- og dvergflaggermusens, og dette gjenspeiles i frekvensen på lydene den sender ut, ca. 45 kHz.

Østensjøvannet er en rik lokalitet når det gjelder flaggermus, selv om vi ikke fikk registrert flere enn disse tre artene denne kvelden.



Forsiktig tas fangsten ut av nettet.



Kari Rigstad viser forsiktig frem flaggermusvingen.

Dette skyldes nok delvis at det etterhvert ble ganske kaldt, bare ca. +4. °C da vi forlot stedet klokken 01.00. Stedet er imidlertid kjent for også å inneholde minst tre andre arter: storflaggermus, skimmelflaggermus og én av, eller begge, de to svært like artene skjeggflaggermus og brandtflaggermus. Nest etter det første funnet i Rogaland i 1987, var det ved Østensjøvannet vi først hadde sikre observasjoner av storflaggermus i Norge. Dette er tidligere beskrevet i *Sothøna*. Dette er den største flaggermusarten i Norge, med vingespenn på ca. 40 cm. Den spiser også de største insektene, og har følgelig de mest lavfrekvente lydene, ca. 18-20 kHz, hvilket betyr at mennesker med god hørsel såvidt skal kunne høre dem uten detektor. Skimmelflaggermusen er noe større enn nordflaggermus, frekvens rundt 27 kHz. Begge disse to artene jakter ofte ganske høyt oppe i luften, og er vanskelige å få øye på selv om man hører dem på detektoren. De to artene skjegg- og brandtflaggermus er nært beslektet med vannflaggermusen, men jakter oftest over land eller langs busker og kratt som stikker ut over vannet. De er inbyrdes så like både i utseende,

oppførsel og lyder at man ikke kan skille dem fra hverandre uten å ha dyrene i hånden (hannene kan skilles på penisfasong, begge kjønn kan skilles på tennene, men da må man ha en god lupe) eller ved å analysere lydopptak. Begge er noe mindre enn vannflaggermusen, men jakter på byttedyr av samme størrelse, og har følgelig også skrik som er svært like vannflaggermusens, med frekvens på ca. 45 kHz.

Det er også grunn til å tro at langøreflaggermus finnes ved vannet, men såvidt vi vet er dette ennå ikke bekreftet. Denne arten skiller seg en del fra de andre norske artene med hensyn på ultralyder. For det første sender den ut veldig svake lyder, med detektor er de ikke hørbare på mer enn noen få meters avstand. Dette henger på sitt vis sammen med størrelsen på ørene: for å fange opp ekkoet fra så svake lyder er man avhengig av store og følsomme ører. Poenget med å sende ut så svake lyder er at mange av flaggermusenes byttedyr, og i særdeleshet langøreflaggermusens, som i stor grad er nattsommerfugler, har lært seg å kjenne igjen ultralyder som en fare, og vil derfor sette inn tiltak for å unngå lydkilden. Ved å sende ut (og ikke minst kunne oppfatte ekkoet fra) svake lyder, kan langøreflaggermusen komme nærmere byttet før det blir klar over faren. For det andre sender langøreflaggermusen ut lyd både gjennom nesen og gjennom munnen, de andre norske artene sender lyden kun gjennom munnen. Frekvensen er ca. 40 kHz, hvilket ikke samsvarer helt med at den tar mange store byttedyr, men som sikkert henger sammen med bl.a. tilpasningene nevnt over.

At hele åtte arter må anses som sannsynlig å finne innen et så begrenset område som Østensjøvannet utgjør, viser at vi her har med en virkelig flott lokalitet å gjøre. Ingen andre steder i Norge kjenner vi til et så høyt antall arter.

 GLASSMESTER® FURULUND A/S Lambertseter kjøpesenter, 1153 Oslo Telefon: 22 28 04 90 - Fax: 23 16 89 90 E-post: post@furulund.no - www.furulund.no		 DROGSETH BLIKKENS LAGERVERKSTED A/S Stubberudveien 8, 0668 Oslo Tlf. 22 32 32 50 Fax: 22 32 65 76
De ringer, vi bringer Brudebuketter, dekorasjoner, kranser m.m.  Langerud Blomster Engbekkveien 289 1187 Oslo 22 29 78 29	LAMBERTSETER UR & OPTIKK Synsundersøkelse Brillor • Kontaktlinser Telefon 22 28 02 41	



 STATOIL Service Bøler Storkiosk • Dagligvare Bølerlia 1, 0691 Oslo Tlf. 22 26 32 32

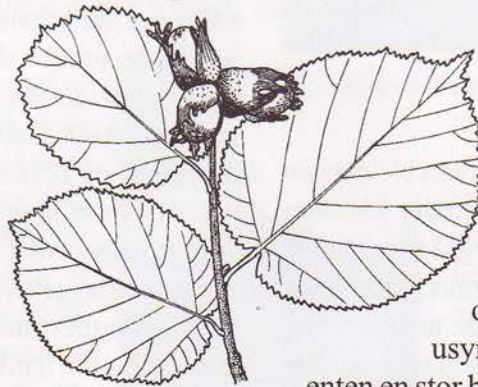
Hvem blomster først?

Av Astrid Skrindo

Når isen fremdeles dekker Østensjøvannet og de fleste trekkfuglene har langt igjen for å nå hekkeplassene, blomstrer hasselen. Hvor tidlig den blomstrer i år, avhenger av ulike faktorer som hvordan høsten og vinteren var og hvor varmt det er nå. Like fullt blir jeg hvert år overrasket over hvor tidlig den blomstrer. Har du sett den enda?

Kanskje du ikke kjenner dette treet?

Alle kjenner antagelig hasselnøttene! Helt tilbake til sagatiden finnes det historier der hassel er ansett som en så viktig matkilde at det ikke er lov til å høste hasselnøtter på annen manns eiendom. Som om ikke det er nok, var hassel sett på som et hellig tre. Hassel hjelper mot trolldom, og om du fanger den meterlange hvite slangen som lever under hasselkrattet vil du kunne forstå alle dyrs tale samt gjøre seg usynlig! Dens latinske navn, *Corylus avellana*, er nok et tegn på at denne planten



har vært kjent lenge: *Corylus* er romersk navn på hassel og *avellana* kommer av en by i Italia som var blant de første steder der hassel ble dyrket.

For å finne hasselblomstene om våren der du ferdes hjelper det lite om treet ga inntekt til eierne i oldtiden eller at dine forfedre ble usynlig når de fanga slangen? Hassel er

enten en stor busk eller et lite tre som vokser rundt Østensjøvannet. Om våren kan vi ikke gjenkjenne den ved hjelp av de myke, pusete bladene, da de ennå bare er knopper. I stedet kan vi se etter blomstene: Om høsten anlegges blomsterknoppene, klare for en tidlig start når forholdene tillater det. Hannblomster og hunnblomster hver for seg, men gjerne på samme grein. Hunnblomstene er så små at de fleste har trolig aldri sett dem. Her sløses ingen energi bort på store flotte kronblad eller god lukt. Ettersom det fremdeles nesten er vinter, er de tilpasset kulda ved at det eneste som stikker fram, er noen knall røde arr som ser ut som en liten børste som stikker opp fra en grønn-brun knopp. Børstene er bare ca 5 mm lange, men meget vakre hvis du stopper opp ser på dem! Litt seinere spretter de mer i øyenfallende gule hannraklene. Hannraklene sprer pollen (blomsterstøv) og noe av dette fester seg til arrene (hunnblomstene). Først etter bladsprett befruktes eggcellene i hunnblomsten som etter hvert blir til hasselnøtter. Da har vi for lengst glemt de bitte små hunnhasselblomstene som var det første tegnet på at sommeren og alle de vakre blomstene rundt Østensjøvannet atter et år blomstrer.



FLISLEGG RØRLEGG

**Fornøyd med ditt gamle bad?
Ikke det? Kontakt oss da vel ...**

**Vår spesialitet: Full modernisering av
bad og kjøkken. 21 år i bransjen**

**Butikkutstilling og utsalg av:
Baderomsinnredninger, sanitærutstyr,
rørdeler og fliser. Pensjonistrabatt!**

**Håndverksservice:
Snekker. Flislegger
Elektriker. Rørlegger.**

**DØGNVAKT
907 68 984**



**Bademiljø-Experten a.s
Aut. rørleggermester Freddy Botner**

Butikk og kontor: Østensjøvn. 16
(Bryn) 0661 Oslo
Tlf.: 22 97 42 97 Fax: 22 97 00 66

bademiljø

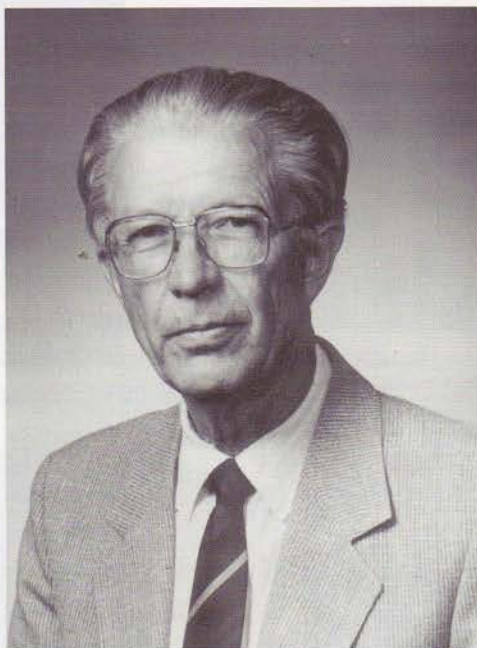


In Memoriam - Herman Berger

Tidligere ekspedisjonssjef i Justisdepartementet, Hermen Berger, døde 1. desember i sitt 81. år.

Gjennom sitt rike liv bistod han også med en stor innsats i sitt nærmiljø. I arbeidet med vern av Østensjøområdet, fikk vi gleden av å bli kjent med Herman Berger i 1990. Foreningen Østensjøvannets Venner var knapt ett år gammel da vi forespurte Berger om han kunne tenke seg å stille opp som leder av Østensjøvannets Kulturfond, en stiftelse bestående av Oslo Byes Vel, Fortidsminneforeningen, Verdens Naturfond, 4H og Østensjøvannets Venner. Formålet med stiftelsen var å følge opp de nasjonale verneinteressene vedr. bygningsmassen på Abildsø og Østensjø gård.

På sin beskjedne måte svarte han umiddelbart ja, dersom han kunne være til noen hjelp, så. Og hjelp ble det. Han ledet Kulturfondet med sikker hånd, bidro med avisinnlegg og deltok med sin store erfaring og viten i strategimøter. Møter som også ble arrangert hjemme hos ham selv og hans kone,



Fotograf ukjent

Edith, i Bølerskogen. Han bistod oss på møter i Stortinget, i Rådhuset, hos Riksantikvaren og Fylkesmannen samt ved befaringer rundt Østensjøvannet. Overalt ga han verdifulle bidrag og holdt klart for alle de lange linjer i frednings-saken vedr. Abildsø gård og vernesaken vedr. Østensjøområdet for øvrig. Det gav oss en indre trygghet å ha med Herman Berger på slike møter med den lange erfaring han hadde fra eget arbeid i byråkratiet. Han imponerte oss med sin fremragende evne til å se fremover, og til

å trekke de rette konklusjoner om hvordan vi burde arbeide videre. I samarbeid med Venneforeningen arrangerte Kulturfondet innsamlingsaksjoner. Under Bergers ledelse ble intet overlatt til tilfeldighetene. I 1992 vanket det en stor pris til Østensjøvannets Kulturfond fra Bryn Lions. Da en av kommunens etater fremmet forslag til golfbane på Abildsø gård, var Herman Berger tindrende klar: Fredningssak var under arbeid, så her hadde "noen i etaten fulgt dårlig med".

I 1997 ble Abildsø gård fredet, og fredningssak ble igangsatt vedr. Østensjø gård. Begge gårder ble overtatt av eiere som også signaliserte at de ville restaurere de verdifulle bygningene. Kulturfondet hadde oppnådd målet, og Herman Berger signaliserte at fondet burde avvikles. Slik ble det, og de innsamlede midler ble brukt til istandsetting av deler av bygningsmassen på Abildsø samt til stell av kulturlandskapet.

Berger var en mester i å oppmuntre oss i arbeidet på sin stille og rolige måte. Vi i Venneforeningen er svært takknemlige over at vi fikk nytte godt av hans lange erfaring, hans ryddighet, hans evne til å se fremover og til å være konstruktiv. Vi takker for vennskapet og godt samarbeid. Våre tanker går til hans kone Edith og den øvrige familie.

Styret



Foto: Grête Zahl

Herman Berger sammen med tidligere ledere i ØVV Erik Damsgaard og Finn Gulbrandsen ved utdelingen av Bryn Lions lokale priser i 1992 på Nordre Skøyen Hovedgård.

Minnadagen 2001

Tekst: Hanne Blesvik Foto: Paul Fekjær

Den 18. mars var det atter en gang Minna Wetlesen dag ved Østensjøvannet.

Det var hyggelig å stå der nede og høre alle positive kommentarer når folk blir oppmerksomme på at det er gratis kaffe og kaker. Det var også stand med informasjon og salg av effekter fra foreningen. Mange stoppet opp og hadde spørsmål om Østensjøvannet og om Østensjøvannets Venner. Kanskje ble det noen nye medlemmer?



Pensjonistgruppa

Foto: Finn Gulbrandsen

Den nyopprettete pensjonistgruppa møter hver fredag på vårt nye kontor i grisehuset på Abildsø gård. Det er bestemt at ihvertfall mellom kl. 12 og 14 er det alltid folk tilstede. Her går praten over kaffekoppen og vi har allerede fått et trivelig miljø.

Det har vært innom fra seks til ni personer. Gruppa har sørget for å stryke gardiner, hengt dem opp, hengt opp bilder og laget en hyggelig innredning. Det er sendt ut vervebrev og takket være gruppa, har vi begynt å få skikk på avisutklipp fra 1950 og 60-årene. Skrivebord med arkivskuff etc. er rettet opp, og det er laget et hull til kaldloftet med tanke på å få til låvesvalehekking på gården.

Gruppa venter utålmodig på varmere vær slik at man kan få begynt å arbeide utenfor låven/grisehuset.

Vi oppfordrer flere pensjonister til å henge seg på. Vi har det hyggelig sammen samtidig som vi hjelper til med praktiske ting for foreningen. Det er bare å møte opp på fredager. Velkommen skal du være.



Over fra venstre: Hans Englund, Roger Hagen, Finn Tschudi, leder Amund Kveim på besøk, Per Tokle, Odd Frode Ulbrandt, Aud Steensrud og Solveig Olafsen. Under: Aud Steensrud jobber med utklipparkivet.



Omvisning på Abildsø gård

Foto: Jørn Østbye

Lørdag, 11. november 2000

Nå har jeg akkurat kommet hjem fra Abildsø gård. Der har det vært omvisning i dag. Tydeligvis et populært tiltak, da det var mellom 150 og 200 mennesker som møtte opp!

Vi ble delt inn i 4 grupper, slik at alle skulle få en sjans til å høre det som ble sagt. Amund Kveim viste rundt og fortalte i hovedbygningen. Asgeir Føyen holdt «informasjonsmøte» om stiftelsene som nå eier gården i møterommet (som tidligere var vognskjul og «vaskerom»). Svein Valdem viste og fortalte om utebygningene, da hovedsakelig stallen og grisehuset, siden de fortsatt står og er rehabilitert nylig. Og Finn Gulbrandsen fortalte om gårdens historie.

Alle sammen sirkulerte rundt til disse 4 og fikk mye god og nyttig informasjon om både fortid og nåtid.



Bare en brøkdel av de som møtte frem for å få se gården.

Jeg vil, på vegne av oss alle sammen, takke Asgeir Føyen, CESAR og Vannakademiet så veldig mye for at vi fikk komme!

Marianne



Artig å få se både de gamle gjenstandene (særlig ovnene) i huset, og få se noe av restaureringsarbeidet som fortsatt pågår (t.v. har man "gravd seg ned" gjennom flere gulv).



BØLER APOTEK

Mandag–Fredag 09.00–17.00
Lørdag 09.00–14.00

Bøler Senter, Bølerlia 2–4, 0691 Oslo – Tlf. 22 26 44 95

WRIGLEY Scandinavia AS

OPPSAL APOTEK

Mandag–Fredag 09.00–17.00
Lørdag 09.00–14.00

Haakon Tveters vei 94, 0686 Oslo – Tlf. 23 12 68 80

Ingus biloppretting

Bildskadesenteret på Ryen



Ryensvingen 2-4
Tlf 22673710

0680 Oslo
Fax. 22678446



T.M. Bergersen A.S.
Keramiske fliser

Butikk/utstilling

Åpningstider: Man-Fre: 08-17 • Tor: 08 - 19 • Lør: 10-14

Enebakkveien 123, Pb. 18 Simensbråten, 1107 Oslo. Tlf: 22 19 29 00



STATOIL

Statoil ICA Express Abildsø

Ny vaskemaskin • Ny butikk

Lambertsetervn. 70, 1187 Oslo - Tlf.: 22 28 22 90

Svartstrupe (*Saxicola torquata*) gjester Østensjøvannet

Den 14. november oppdaget Jarl Nystrom en hunnfarget svartstrupe av vestlig underart. Den holdt til ved det store informasjonsskiltet nord for fotballbanen på den vestre siden av vannet. Fuglen holdt seg i området frem til minst 9. desember. Det ble sett enda en fugl samme sted noen få ganger i månedsskiftet november-desember. Funnene var det andre og tredje for lokaliteten, og det tredje og fjerde for Oslo og Akershus.



Foto: Andreas Gullberg
Svartstrupe (*Saxicola torquata*)
ved Østensjøvannet
3. desember 2000.

Den er nokså værhard og prøver fra tid til annen å overvintre slik som disse fuglene. På det punktet skiller arten seg fra sin mer varmekjære og alminnelige slektning buskskvetten.

Bildet er et videoutklipp, hentet fra digitalvideo, som er tatt gjennom teleskop på sirka 50 meters hold under dårlige lysforhold. Ønsker du å se flere videoutklipp/bilder eller et filmklipp så kan du surfe på internett

til www.digitalbirding.com/svartstrupe.htm

Svartstrupen forekommer sparsomt i Norge og hekker med en liten bestand på Nord-Vestlandet.

Stæren - Årets fugl 2001

Hvert år velger landsstyret i Norsk ornitologisk forening ut "Årets fugl".

I år har valget falt på stær. Den er nok velkjent for de fleste av "Sothøna"s lesere.

Den er knyttet til åpent landsskap som jordbruksmark, beitemark eller plener. Her vil man som oftest finne denne arten hekkende. I så måte er Østensjøområdet et godt eksempel. Stæren er en av de vanligste fugleartene i Norge. En regner med at det er over en million par her i landet.

Etter at hannen har ankommet i februar eller mars finner hannen en hekkplass. Ofte er det samme reirplass som året før. Først når det er vår og varme i lufta, blir det fart i sangen. Arten har et rikt sangrepertoar. Reiret legger den i hule trær, steingjerder, under takstein etc. Den setter stor pris på fuglekasser. Omkring egglegging og i rugeperioden er stær en mest sangaktiv.

Den legger vanligvis 5 egg i mai. Ungenes tigging etter mat er såpass høy at de avslører redet.

I juni-juli drar store mengder ungstær for å myte* på kontinentet. De voksne samler seg i store flokker utover høsten. Voksne og gjenværende unge stær drar i august – september.

Ved Østensjøvannet kan man se flokker på 1000 – 1500 stær på høsten. Det største antall stær man har observert ved vannet er anslått til 6000. Stærflokker kan vi observere her ut i oktober.



Foto: Kjetil Knudsen

Flere hundre stær kan overvintre i strøk av kysten som har milde vintere som f.eks. Lista og Jæren.

Norske stær overvintrer i hovedsak i England og på Frankrikes Nordsjøkyst.

*myte=skifte av fjærdrakt. Det er en naturlig prosess der de gamle fjærene felles. Nye fjær vokser ut.

Kilde: Norsk Fugleatlas. Stær av Øystein Størkersen.

Gresshoppesanger ved Østensjøvannet

Håkan Billing var også på tur ved vannet den 9. mai. Da skrev han "rapport" til fugletitternes mailingliste, og redaksjonen takker for at vi får lov til å gjengi opplevelsene her i bladet.

Kl 04:30 i dag morges sang en GRESSHOPPE-SANGER ved Østensjøvannet, like ved Bølerbekken. En MÅ tidlig opp, skal en få med seg slikt godteri...den ga seg ca 04:45. Flott stemning var det i fullmånen også, sjekk selv på www.sys-x.no/Hakan/Fugler/OsloAkershus/OsloAkershus_mai-august-2001/index.html

Men så en trist sak. Ved samme tidspunkt sto det to typer (ca 20 år) ved de to bryggerestene på vestsida og FISKET! De tok ingen som helst hensyn til fuglelivet, de banet seg vei gjennom takrørskogen, og viftet med armene for å skremme vekk fuglene som åpenbart «var i veien». Når jeg kom rundt sjøen var de i ferd med å gi seg, de så meg og tok hurtig en annen retning vekk fra sjøen. Skulle jeg glede meg over gresshoppesangeren, eller deppe over hvor likeglade noen mennesker er overfor livet i naturen?

Men kl 8:15 måtte jeg dra på smilebåndene. Da passerte jeg en middelaldrende man, uten noe annet på eller med seg, enn joggesko og en tangatruse... Men han forstyrret i hvert i fall ikke!

Slåsinga om fuglekasse, som jeg skrev om i forrige uke, har medført at den fullt utfargete sorthvit fluesnapperen dro det lengste strået. I busken der hvor en sivspurv med hvitt hode har holdt til, synger nå en «normal» sivspurv.

Hele lista: Toppdykker ca 20, knoppsvane 1 par + 1 juv, grågås, kanadagås, hybrid kanadagåsXgrågås 2, hvitkinngås 1 par, stokkand, krikand 1 par, toppand, kvinand, lappfiskand 1 F, laksand 2 M, sivhøne, sothøne, strandsnipe, rødstilk, gluttsnipe, hettemåke, fiskemåke, gråmåke, sildemåke, svartbak, bydue, ringdue, grønnspekk 1, låvesvale 1, heipiplerke 8, linerle 6, gulerle 6, gjerdesmett, rødstrupe, måltrost, rødvingetrost, gråtrost, svarttrost, munk 6, møller 1, gresshoppesanger 1, rørsanger 3, løvsanger, gransanger, fuglekonge, svarthvit fluesnapper, kjøttmeis, blåmeis, spettmeis, skjære, kaie, kråke, stær, pilfink (4 i takrørskogen i øst), bokfink, stillits 1, grønnfink, grønnsisik, sivspurv, gulspurv. 56 arter i alt.

Håkan Billing

Gjensidige NOR

- din totalleverandør av:



Tore Løvlund
Avdelingsbanksjef

- * Dagligbanktjenester
- * Finansiering
- * Investering
- * Forsikring
- * Kjøp/Salg av eiendom
- * Bankbokser

Kom innom din lokale bank på Manglerud for en hyggelig prat og personlig rådgivning og service

manglerud@nor.no
Tlf.: 22319050



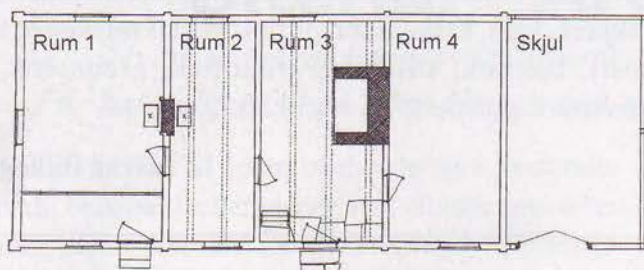
Gjensidige NOR
Sparebank

Drengestua på Søndre Østensjø

Tekst og foto: antikvar Siri Hoem

Når du følger middelalderveien Valborgs vei mellom de to Østensjøgårdene, går du like forbi drengestua på Søndre. Bygningen avgrenser tunet mot vest og ligger med utsikt utover vannet. Tunet er et sjeldent fint eksempel på gårdsbebyggelse i empirestil, der våningshuset, låven og drengestua utgjør en arkitektonisk helhet. Bygningene er organisert i et firkanttun, som var typisk for distriktet.

Drengestua sies å være den eldste bygningen på gården. En vanlig oppfatning er at den er fra omkring år 1800, og at den tidligere var gårdens våningshus. På arkitekt Eyvind Moestues oppmålingstegninger fra 1940 står det "Drengestue, oprindelig Hovedbyggn". Hvordan så dette våningshuset ut, og når oppsto drengestua slik vi kjenner den i dag? Jeg har ingen fasit på disse spørsmålene, men det finnes



Plan av Drengestue 1940, oprindelig Hovedbyggn

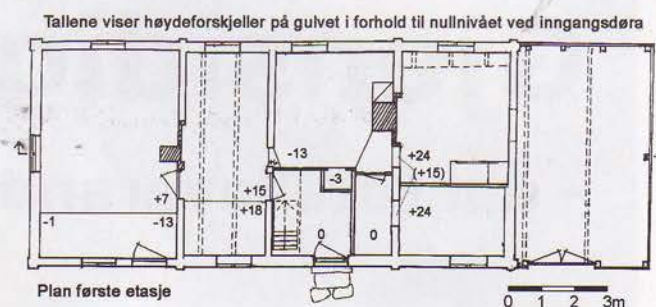
opplysninger som tyder på at drengestua er fra 1840-åra, mens tre rom i første etasje stammer fra et våningshus fra slutten av 1700-tallet. De første hundre årene hadde drengestua tilnærmet samme utseende, men i 1940-åra ble den bygget om og modernisert innvendig. Bygningen var i bruk som bolig fram til slutten av 1990-åra. I dag står den tom og er i til dels dårlig forfatning, men den har potensiale til å bli en perle med historisk sus. Huset skjuler, bokstavelig talt, en spennende historie. Bak panelet ligger det gamle tømmeret, som kan gi svar på en del ubesvarte spørsmål.

Høsten 2000 gjennomførte jeg et etterutdanningskurs i teknisk bygningsvern hos Byantikvaren i Oslo. Drengestua på Søndre Østensjø var studieobjekt for bygningsarkeologiske og tekniske undersøkelser. I tillegg til disse feltstudiene har jeg funnet opplysninger i Byantikvarens arkiv og i tidsskrifter. Ut over dette har jeg ikke gjort kildeundersøkelser.

Når ble drengestua oppført?

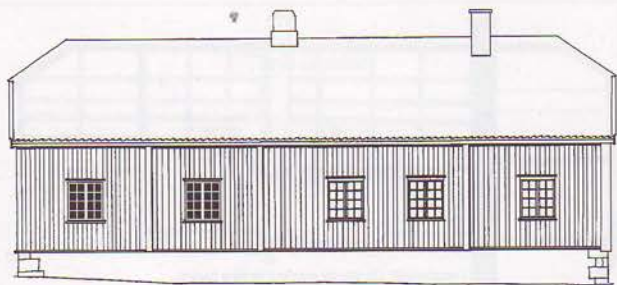
Apoteker Ditlev Wilhelm Falkenberg kjøpte Søndre Østensjø i 1785. Det er muligens i hans tid at den eldste delen av drengestua ble oppført, da som våningshus. I 1838 overtok Halvor Tveter, som snart oppførte eksisterende énetasjes våningshus i empirestil. Ting tyder på at han også oppførte drengestua i den formen vi kjenner den i dag.

Arno Berg omtaler Søndre Østensjø i en artikkel i St. Hallvard 1933. Han har lest gamle branntakster og funnet flere interessante opplysninger. I 1755 brant alle husene på gården. Etter dette er ikke bebyggelsen kjent før i 1814, da Jørgen Young var eier. I branntaksten beskrives da et sekslaftet våningshus i to etasjer med svalgang. Sekslaftet betyr at huset har seks tømmerlengder utvendig, noe som gir to hovedrom. Dette huset nevnes også i 1838, da Halvor Tveter kjøpte gården. Våningshuset hadde seksten sprossvinduer, hvorav stua og salen hadde fire hver. Bygningen må ha vært i dårlig forfatning, siden verdien ble satt til kun 150 spesiedaler. I takst fra 1838 og 1843 nevnes ingen drengestue eller bryggerhus, men i sistnevnte takst står den gamle hovedbygningen fortsatt. Arno Bergs



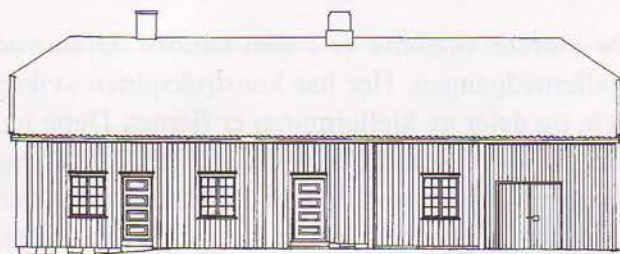
teori er at andre etasje i dette våningshuset ble tatt ned og restene brukt i drengestua. Den sekslaftete førsteetasjen ble bygget på til dagens åttelaftete bygning og fikk et innebygget skur i nordenden. Det er uvisst om våningshuset ble flyttet i forbindelse med ombyggingen, eller om det beholdt sitt opprinnelige sted i tunet.

Det er sannsynlig at den kvadratiske laftekjernen som utgjøres av rom 2 og 3, har tilhørt det gamle våningshuset. Disse rommene har like takhøyder og samme type profilerte takbjelker. Skilleveggen mellom rommene ble sannsynligvis oppført sent på



Fasade mot Vest 1940

1800-tallet, muligens i bindingsverk. Rom 2 har to typer staffpanel, som tyder på sent 1800-tall, og døra mellom rommene er i typisk sveitserstil. Rom 3 har kun etterkrigspanel som er slått rett på tømmerveggen. I begge disse rommene finnes det gammelt treverk med en brunsort overflate som antas å være nedvasket sot, trolig etter røyk fra grua. Grua, som er registrert i 1940, kan ha stått på samme sted i våningshuset. Disse registreringene tyder på at rom 2/3 har vært ett åpent rom med synlige tømmervegger og bryggerhusfunksjon.



Fasade mot Øst 1940

Hvis hele første etasje i det gamle våningshuset ble innlemmet i drengestua, skal den gjenbrukte delen ha to hovedrom. Det innebærer at rom 1 eller rom 4 også tilhørte våningshuset. Dette er litt mindre opplagt, siden begge disse rommene har større takhøyder enn midtdelen. De ulike romhøydene i første etasje danner sprang i loftsgulvet på inntil 60 cm. Flere registreringer tyder allikevel på at rom 4 var del av det opprinnelige våningshuset.

Inne i skjulet er tømmerveggen mot nord synlig, og stokkene er like i hele høyden. Gamle råteskader og slitasje tyder på at veggen har stått lenge ute. Denne ytterveggen stammer sannsynligvis fra et toetasjes hus. I første etasje er det spor etter et vindu, som er lavere enn de andre. Åpningen kan ha hatt et tofags smårutete 1700-talls vindu. Vindusåpningene ble sannsynligvis utvidet, eller fikk ny plassering, da våningshuset ble bygget om til drengestue. Hvis grua er eldre enn den nåværende drengestua, er det sannsynlig at den har stått innebygget også i bakkant.



Fasaden slik den er i dag.

Varmen ville dermed spres inn mot bakrommet. Det er derfor sannsynlig at rom 2/3 og 4 har tilhørt det eldre våningshuset. Rom 4 har takbord med karnissprofil, og panelet er alderdommelig. Det kan være sent 1700- eller tidlig 1800-tall.

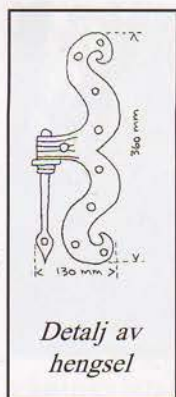
Rom 1 har også takbord og panel med karnissprofiler, men her er trebordene tynnere. Jeg antar dette er elementer fra da drengestua fikk sin nåværende form. Ifølge takst skal dette ha skjedd etter 1843. På grunn av stilen i eksteriøret antar jeg bygningen stammer fra 1840-åra, da empirestilen fortsatt var vanlig på Akershusgårdene. Under rom 1 er det en kjeller med tykke murvegger av naturstein. Inne kan vi se spor etter en vindusåpning mot vest, men det er usikkert hva rommet har vært brukt til.

Alle rommene og skjulet ble utvendig kledd med stående vekselpanel og samlet under en felles halvvalmet takform. På vestfasaden ble det påmalt to blindvinduer mot rom 4 og skjulet for å skape illusjonen av en enhetlig bygning. Dette var en utbredt skikk på 1700-1800-tallet. Årsaken til at man malte slike vinduer var i hovedsak estetisk; man ønsket en enhetlig og symmetrisk fasade. Det bevarte blindvinduet på skjulet er malt med hvite rammer og sorte "glass". For å gjøre illusjonen perfekt, har det fått ordentlige vannbord som stikker ut fra veggen.

Mot tunet er det to dører, som begge har fire liggende fyllinger. Døra til bryggerhusdelen har enkle fyllinger og to flotte bukkehornhengsler. Kanskje denne døra stammer fra det opprinnelige våningshuset? Døra til rom 1 er trolig fra 1840-åra, den har rikt dekorerte profiler og innstikkhengsler.

Drengestuas opprinnelige bruk

Tegningene fra 1940 viser tilnærmet opprinnelig planløsning. Drengestua var i bruk som bolig og bryggerhus. I bryggerhuset sto den store grua hvor man kokte mat og vasket klær. Denne delen av huset hadde sannsynligvis steinheller på gulvet, som vi ser



antydning på tegningen fra 1940. Dette var trygt i forhold til bruk av åpen ild, og sikkert praktisk med tanke på vann- og matsøl. I rom 1 sto det opprinnelig en skillevegg som avdelte et forrom ved ytterdøra. Veggene er nylig revet, men i gulvet, veggene og taket vises umalte spor. Dette tyder på at skilleveggen ble oppført tidlig. Lignende spor sees i rom 2, hvor det har vært avdelt et kammers.

Fra bryggerhuset gikk det ei bratt loftstrapp, som fortsatt eksisterer. På tegningen fra 1940 er det inntegnet et empirevindu med to fag à tre store ruter i loftsrommet mot sør. Dette rommet var sannsynligvis innredet på 1800-tallet, noe de gamle sveitserstilsgeriktene rundt døra tyder på. Det kan ha vært i bruk som boligrom. Over skjulet er det også avdelt et rom, men dette har tynne, trekkfulle vegger av bindingsverk og panel og kun ei enkel labankdør. Resten av loftet er åpent og kaldt, og var sannsynligvis i bruk som lager og tørkeloft.

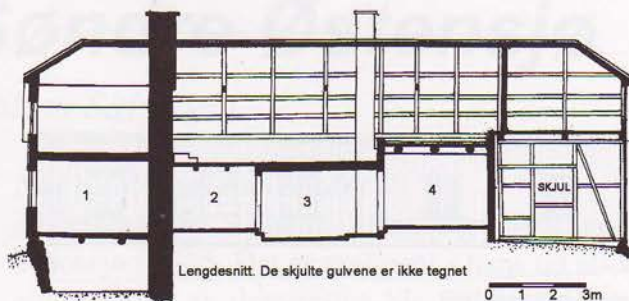
Endringer etter 1940

I 1940-åra ble det foretatt omfattende ombyggingsarbeider. Det er sannsynlig at Moestue målte opp huset nettopp fordi det skulle bygges om. Det ble etablert nye lettvegger og installert våtrom, gulvene ble foret opp, det ble slått ny panel på flere vegger, grua ble fjernet og nye loddpiper ble murt opp. Heldigvis er de nye elementene stort sett lagt utenpå de gamle. I alle hovedrommene er det funnet gammelt panel, takbord og takbjelker, og sannsynligvis ligger de opprinnelige bordgulvene under de nye.

I eksteriøret ble det skiftet ut en del materialer i 1940-åra. Alle vinduene ble skiftet til nye koblede typer. Unntatt fra dette er loftsvinduet mot nord, som muligens er et 1700-talls vindu som er brukt på nytt her. I rom 4 ble blindvinduet erstattet med et ordentlig vindu. Grunnmuren ble pusset, mens den tidligere bare var kalket. Gavlfasaden mot sør har fått nytt panel utenpå det gamle, sannsynligvis på 1980-tallet.

Råteskader og tanker om istandsettingen

Det er umulig å gi et fullstendig bilde av skadene på bygningen, for store deler av konstruksjonen er skjult. Dette gjelder særlig tømmerveggene og gulvene. Ved å titte og stikke inn i små gliper mellom panelbord og rundt ventiler er det allikevel mulig å få et inntrykk. Nedre del av tømmerveggene har flere



råteskader. Det er også sannsynlig at de gamle gulvene er skadet, siden disse ligger nær terrenget. Selve takkonstruksjonen er i god stand, men bordtaket har flere råteskader. Det er spor etter gamle taklekkasjer langs mønet, men disse er senere tettet med takpapp under teglpannene. Utvendig panel er også råteskadet, særlig i nedre del. I den regntunge høsten 2000 var panelet svært fuktig og mykt. Sannsynligvis hadde det skader også da Moestue gjorde sine registreringer i 1940, for relativt få år etter ble det satt sokkelbord på nedre del av panelet. Dette ble nok gjort for å skjule råteskadene.

De største skadene er i den søndre delen ved kjellernedgangen. Her har konstruksjonen sviktet helt, og deler av kjellermuren er fjernet. Dette har ført til store setninger. I tillegg er de kraftige tømmerstokkene som ligger i etasjeskillet mot rom 1, pill råtne i endene. Her er mange flyvehull etter borebiller, som har gnaget ganger inne i stokkene og spist treverk, slik at veden er blitt myk som smør. Som vi ofte sier om gamle hus: Det står på viljen!

Tross disse skadene er det mulig å reparere bygningen uten at det historiske preget går tapt. Store deler av utvendig panel må fornyes, men innvendig er det mulig å avdekke opprinnelige overflater i alle rommene. Selve bryggerhusdelen kan kanskje få tilbake steingulvet og de sotete tømmerveggene, slik at den opprinnelige bruken blir lesbar igjen? I forbindelse med istandsettingen vil deler av tømmerkjernen bli blottlagt, og da kan spor etter vinduer, skjøter og slitasje gi viktig informasjon om husets historie.

Hva vet leserne?

De teoriene som er framsatt om drengestuas alder og bruk, kan være feil. Jeg regner med at Sothøna har mange lesere som har slitt sine barnesko ved Østensjøvannet, eller som er opptatt av lokalhistorie. Det hadde vært morsomt om dere kunne bidra med kunnskap om bryggerhuset. Jeg oppfordrer derfor leserne til å komme med sine historier.

Terje Bøhler

Fugler

Et ide- og aktivitetshefte



Forslag til ulike prosjekter til bruk i skolen, ungdomsklubber, speideren etc.
Fugletegninger av Rune Roalkvam

Fugler

Et ide- og aktivitetshefte

Norsk Ornitologisk Forening, Asker og Bærum lokallag har nylig utgitt et 44 siders hefte inneholdende en rekke ideer for konkrete tiltak som kan iverksettes i ulike ungdomsmiljøer for å fremme interessen for naturen generelt og fuglelivet spesielt. Hftet er først og fremst ment til bruk for lærere, ungdomsklubbledere, speiderledere og andre som har et ønske om å bruke fugleprosjekter i sine aktiviteter rettet mot ungdom. For mange av prosjektene som er beskrevet i dette hefte, kreves ikke mye forkunnskaper om fugl.

Østensjøvannet er et flott område der mange av de foreslåtte aktivitetene kan iverksettes.

Hftet er utarbeidet av Terje Bøhler (Norsk Ornitologisk Forening, Asker og Bærum Lokallag) med økonomisk støtte fra: Akershus Fylkeskommune (Kontaktrådet for Agenda 21 i Akershus) Bærum Kommune (Ungdomstjenesten) Glimrende fugletegninger av Rune Roalkvam !

Besøk distriktets oase!

**Ett av Norges største hagesentre...
-en naturopplevelse for store og små!**



- **GODE TILBUD**
- **BEST KVALITET**
- **STØRST UTVALG**

KOTENGs HAGESENTER

Gen. Ruges vei 107 - Tlf. 22 74 91 00

Våren ved Østensjøvannet

Det er først i mars måned. Isen ligger på vannet ennå. Noen få fugler ved nordenden av vannet ved brua. Vi venter på våren!

Spørsmålet er: Kommer alle våre bevingede venner i år også?

Helt sikkert - de svikter oss aldri. Vi kommer til å se etter flere av de faste gjestene, men vi vil vel også prøve om vi kan få øye på noen sjeldne gjester på gjennomreise.

Hvert år har vi sett etter den lett gjenkjennelige «fregnegåsa». Det var opprinnelig tre slike hybrider som ble klekket ut i 1987, men en ble borte etter bare 3-4 år.



bridene er altså en krysning mellom kanadagås og stripegås, og for oss litt spesielle. Ellers er det mange hybrider av grågås og kanadagås ved vannet.

Etter hvert som vannet blir isfritt vil vi nok få se mange arter som er på «gjennomreise». I fjor så vi bl.a. en flokk på 25-30 storspover som kretset over vannet før de dro nord-vestover. I høst så vi også et svanepar, men de tror vi ikke vil komme til å hekke her.

Bildene viser «fregnegåsa og den noe lysere broren, og ett bilde av svaneparet ved Bølerbekken har vi også tatt med.

Kjellaug og Reidar Simonsen



Hvis de gjenværende to dukker opp i år også, så blir det 14. året de er der. De to første årene var de sammen med moren - en stripegås, men så dukket ikke hun opp igjen sammen med familien. -Disse hy-



En liten kommentar fra redaktøren:

Jeg vil så gjerne takke Kjellaug og Reidar Simonsen for de hyggelige brevene de sender til redaksjonen, og oppfordre andre lesere til å gjøre det samme. Samtidig vil jeg også takke Ketil Knudsen for tillatelse til å bruke bildene hans i bladet. Tilfeldigvis har han også sendt oss et bilde av «fregnegåsa» nylig. Ketils bilde av «fregnegåsa» ser dere til høyre.



Insektene om vinteren

Vinteren legger islokk på Østensjøvannet. Nordavinden ribber trærne for løv og kler jordene med snø. Det virker som livet forsvinner. En liten rest av fuglelivet biter nebbet sammen og holder ut i den åpne råken på Bogerudmyra, det er alltid noen ender å mate. Men de surrende, flagrende, vimsete insektene, som fyller solrike sommerdager med sin myke summing - hvor har de gjort av seg?

Insektene trekker ikke sørover, slik som fuglene. De må overvintre i den norske naturen. De må gjøre som bjørnen, de går i dvale. De senker tempoet på alle prosesser i kroppen, og all utvikling stopper opp. Det skjer gjerne før frosten kommer. Derfor er det så lite insekter seint på høsten. Denne dvaletilstanden er mye mer innviklet enn det som skjer hos en sovende bjørn. Vi kaller den for diapause.

Insektene har en strategi som hjelper dem med å kunne overleve vinteren. Det er den kompliserte utviklingen fra egg til voksent insekt. Under denne utviklingen går de gjennom flere stadier. Diapausen kan inntreffe i hvilket som helst stadium. Det avhenger av insektets levestil og hvilken næring det tar til seg. En sommerfugl som lever av nektar fra tjæreblom, må være på vingene rundt sankthans. For den passer det dårlig å være egg under vinterens diapause, for da rekker den ikke gjennom larvestadiene og puppestadiet før tjæreblommen er visnet.

Diapausen gjennomføres gjerne i et stadium som gir god beskyttelse. Det kan være mens insektet fortsatt bare er et ørlite egg, skjult i en barksprekk, i en knopp eller under et visent blad. Eller det kan være i puppestadiet, spunnet inn i en kokong i lyngen, begravd i jorda eller i en gresstust. Men ikke alle insekter gjennomgår noen total ombygging mellom

larven og voksenstadiet, sånn som sommerfugler, biller, veps og fluer. Både for dem og for andre vil larvestadiene – for det er flere av dem – være aktuelle. Og noen arter overvintrer som voksne også. Sånne arter er ofte de første som viser seg om våren: neslesommerfugl, dagpåfugløyse og sitronsommerfugl er sånne arter, som klekkes på seinsommeren, og går i dvale på et skjult sted, i et hult tre, på et loft eller lignende. Først neste vår parer de seg, legger egg, og overlater stafettpippen til neste generasjon.

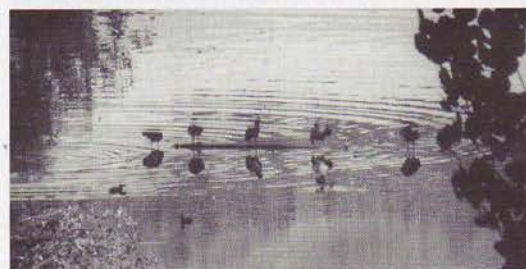
Vi tenker på øyestikkerne som store, elegante insekter som patruljerer lufta over sivbeltene og jakter småinsekter med en presisjon enhver jagerflyger må misunne dem. Men det er bare det voksne stadiet. Insektets liv varer som regel lengst i larvestadiet. Øyestikkerens larve er et brunspraglete uhyre med en skummel fangstkjeve, den kryper omkring på bunnen av vannet og gleser i seg alt den greier å slå kloa i. Som andre insektlarver er den først og fremst en etemaskin. Kanskje er det larven som egentlig er insektet?

Nei, insektet er hele syklusen. Både egget, larven, puppen og det voksne individet som skal forplante seg. Selv om du ikke ser dem sverme omkring i kulda, så er insektene der hele tida. De ligger i ro, og overlever over alt. Under løs bark, under visent løv, nedgravd i jorda, inni tørre plantestengler eller under en stein, i en greinkløft eller en bergsprekk, under mose og lav. De rører seg ikke og du finner dem som regel ikke, selv om du leter. Men de er der. Og når sommeren kommer, starter de utviklingen på nytt der de stoppet opp i høst. Bare vent – nå er det like før de kommer.

Morten Falck

Fem fugler på en stokk

Fem fugler i rad på en stokk,
men stokkender var det ikke
bare sothøner i flokk
som var der for å kikke.



Kjellaug og Reidar Simonsen

Karnappmannen

og andre viderverdigheter fra vår nære historie - del 2

Tekst og tegninger: Erik Henning Edvardsen

Den første privatperson som fikk skjøte på Abildsø var overhoffrettsassessor Knud Frantsen, som døde ca. 1680. Frantsen overtok eiendommen i 1663, men solgte den allerede neste høst til Peder Jenssøn [Hagedorn], som også skal ha satt opp den eldste hovedbygning vi har omtale av på Abildsø. Etter at Peder Jenssøn døde i 1674 var det odelssønnen Jens Pedersøn som arvet og overtok gården.

Grethe von Sundt selger skjøte på Abildsø

Major Michael von Sundt (16/7 1679 - 18/6 1753) kjøpte og overtok Abildsø i 1720. Den daværende ingeniørkaptein, generalkvartermester og midlertidige sjef for fortifikasjonsetaten flyttet inn på Abildsø sammen med sin første hustru, Margrethe Cathrine von Buchwaldt (1690 - 1722). I løpet av 14 års ekteskap hadde de fått 2 sønner og 3 døtre, men under store smerter døde Margrethe Cathrine i barselseng på Abildsø 13. april 1722, bare 32 år gammel.

2. mars 1723 giftet major v. Sundt seg på nytt; denne gang med Dorothea Sophie Tuchsén (1695 - 14/4 1759). Med henne fikk han enda 10 barn, blant disse sønnene Johan Ludvig f. 13/2 1726 og Michael Wilhelm (12/6 1729 - 19/10 1759). Minnene om dødsfallet til Margrethe var ikke lett å takle, og v. Sundt følte for å få Abildsø på avstand. Han måtte vekk. Med skjøte av 18. desember 1726 kjøpte de Evjegård i Smålenene, like syd for Moss, og flyttet dit med familien våren 1727. Likevel valgte v. Sundt å beholde Abildsø, og satte 15. februar 1729 opp en «Contract med Peder Madsem» om bruksrett til jorda. Plassen Rustad, som v. Sundt hadde skaffet seg fire år før, valgte han derimot å selge.

Før noen av familiemedlemmene rakk å bosette seg på Abildsø igjen solgte Michael von Sundt 4. januar 1737 en obligasjon på 1600 riksdaler i gården til en geistelig enke. I 1744 fikk en av døtrene fra første ekteskap, 'Grethe', eller ved fullt døpenavn, Anna Margrethe von Sundt (12/8 1712 - 1758), anledning til å overta Abildsø. Hun var 3. juni 1739 blitt gift med sin fetter, ingeniørkaptein Michael Jansen Sundt (ca. 1701- 16/4 1749), hvilket faren må ha syntes var et godt parti og fornuftig valg. At han syntes godt om sin brorsønn og kommende svigersønn, kan vi forstå av en konduittliste som Michael von Sundt skrev, i rosende ordelag, like før forlovelsen. Listen



Postkort stempelet 16.IX.1909, med Østensjø gård, Østensjøvannet og Abildsø gård i bakgrunnen.

er datert «Evje 3/1-1739», og lyder: «Har en andselig Statur og godt Exterieur. Haver ingen inclination til nogen U-dyd. Er af et godt og hurtig Begreb, der snart kand fatte, hvad som forestaar, applicerer sin Tiid udi Største Flittighed paa sin Fonction og Tieneste. Findes habil og bequem til at forestaae høyere Charge og Commandoe samt døgtig til Major. Ridzer og tegner vel samt formerer Prospect-Cort, hvorudi det skulle være.»¹

Siden de tre barna til Grethe og Michael alle døde i ung alder, var det således hun som, etter at hun kom i enkestand, solgte gården videre til trelasthandler Christen Brochmann. Ved skjøte av 30. juni 1751 lot Grethe von Sundt hele «Abildsø med underliggende Langerud og Haslefet» (og plassene Ulsrud, Holmbraaten og Vinterkiernet) gå over i Brochmanns eie. Vi gjengir teksten i skiftet: «Anna Margrethe von Sundt, Avgangne Ingenieur Major og General Qvarttermæster Lieutenant Michael Jansen Sundts Enke Frue, Kiendes og gjør hermed vitterligt, at have Solgt, Skiødet og avhendet, som jeg og i kraft av dette mit udgivne Skiøte, Sælger og avhender fra mig og mine arvinger, til Monsr. Christen Brochman hans Hustrue og deres Arvinger, min Ejede og tilhørende Gaard Abelsiøe med

vedhørende Langmossen kaldet, der skylder i alt Et og Et halvt Skippund tunge med bøxel og herlighed, samt de underliggende Gaarde Langeru[d]s skyldende Fem listunge og Haslefet Ti listunge alt udi Aggersherred beliggende, hvorfor mig er betalt Contant 2000 rl Skriver Toe Tusinde Rigsdr Courant og som bemt. min Sal. Mand sig samme den 23de Junij 1744 av min Kiere fader General Lieutenant Michael von Sundt haver tilforhænd bod, saa følger samme Skiøde med andre i Hands havende adkomster hermed Ti skal bemt. Gaard Abelsøe med underliggende som førbemelt, efter adkomster ere formeld følger bemt. Mr. Christen Brochman, hans Hustrue og arvinger til Et fuldkommen Hiemled odel og Ejendom av mig og mine arvinger, eller andre odels Prætendenter, hvorfra de end maatte komme, og han samme av Skoug, Mark, Ager og Eng, Fiskevand og Fæegang, Huusse bygninger og andet meere, saavit som nu bebyggt og indhegnet forefindes og med Rett hid indtil fulgt og følge bør, ligesom ieg det brugt haver, uden nogen Slags forbeholdenhet i Ringeste maader, at giøre sig saa og til hue og gavnligh som han best ved, vil og kan og adkomstene herunder. Herom til Stadfestelser haver jeg med Haand underskrevet, og mit Signet hostrøgt, og formaaed min kiere Fader General Lieutenant Michael von Sundt som min Laugverge, med mig at underskrive og forsegle. Navestad d: 30te Junij A° 1751.

A.M: Sal. Maj Sundtes Enke e.s. Til Vitterlighed efter begier M v: Sundt. - e.s. Anvist paa Aggers anordnede tingsted den 13de Julij 1751, til almindelig tagetings holdelse Test. - Andreas Album.»²

Ovennevnte skjøte er et viktig historisk dokument for eiendomssalget ble ikke akseptert av Grethes mange søsken, og da deres far, major v. Sundt døde kom til åpen krangel. Familien v. Sundt gjorde gjentakende forsøk på å ta gården tilbake på odel. Handelen fikk således et langt etterspill. Dermed ble det også holdt åbot- og transaksjonsforretning på Abildsø i 1755. Ved den anledning kom det frem at den gamle våningsbygningen var «*nedfaldt af Ælde*», allerede like etter at Brochmann hadde overtatt, og at han på samme tomt hadde latt oppføre et nytt hus av liknende størrelse og beskaffenhet som den forrige.

Christen Brochmann blir byggherre på Abildsø

Den nåværende hovedbygning på Abildsø gård ble altså oppført like før 1755. Byggherren var

trelasthandler Christen Jørgensen Brochmann (14/10 1719-2/4 1790). Han var bygutt fra Christiania og hadde tilbrakt barneårene i foreldrenes gård i Tollbugaten, hvor faren, Jørgen Christiansen Brochmann (1686-13/3 1736), var sadelmaker. 21. mai 1715 hadde faren giftet seg med Karen Christensdatter Wahrkrog, og Christen var den eldste av barna som vokste opp. Faren døde da Christen fylte 17. Året etter, i 1737, ble han sendt fra «*Moderens Hus*», til tjeneste hos sokneprest Jacob Carlsen i Drøbak. Karen satt som enke i 3 år, men giftet seg 14. mai 1739 med Amund Robsahm (d. 1741).

Christen Borchmanns far, Jørgen Brochmann, var sadelmaker, men hadde tydeligvis drevet svært godt. Han spekulerte i eiendomskjøp, og etterlot seg flere gårder. Christen arvet både Siggerud, like syd for Sværsvann i Ski, og Syverud ved Årungen i Ås, mens moren ble sittende med et tidligere krongods, Skjerven ved Maridalsvannet,³ som Jørgen hadde skaffet seg ved skjøte av 14. november 1729.



Karnappmannen har sitt værelse i våningshuset, rett over det tidligere karnapp ved inngangspartiet.

Gårdene var rene investeringsobjekter. 12. desember 1741 giftet Christen seg med søskenbarnet Karen Hansdatter Brochmann (1716-16/12 1754), som han i alt fikk 9 barn med.⁴ De nygifte kjøpte først et mursteinhus av bindingsverk på hjørnet av Prinsens gate og Akersgaten (senere nr. 25), beliggende omtrent hvor Wessels plass befinner seg i dag.⁵ I 1742 flyttet de nygifte opp til Skjerven, men snart kom moren, Karen Christensdatter, for annen gang i enkestand, og ønsket å selge Skjerven.⁶ Derfor kjøpte og bosatte Christen og Karen Brochmann seg

i 1774 på Nordseter gård, men da de solgte den igjen med skjøte av 21. mars 1752, hadde ekteparet allerede tatt permanent residens på Abildsø. Derimot beholdt Brochmann sine to gårder i Ski og Ås, og kjøpte dessuten ved skjøter av 21. februar 1767 både Gjersrud og Klemetsrud. Ved auksjonsskjøte av 26. januar 1768 kjøpte han også Munkerud gård. Selv om Christen Brochmann i 1782 valgte å selge hovedbølet på Gjersrud var han nå blitt en av de største proprietærer og eiendomsbesittere i Christiania omegn. Ingen av de resterende gårder ble solgt ut av familiens eie før etter Christen Brochmanns død.

Karnappmannen; gårdsvette og gjenferd

Sagnet forteller at den siste natt det gamle våningshuset på Abildsø sto, knaket og brakket det slik i bygningen, at det var helt umulig å få blund på øynene. Det hørtes et aldeles forferdelig leven i huset. Merkelig nok satte ikke beboere larmen og ståket i forbindelse med morkent stokkverk og den kjensgjerning at bygningen faktisk knakk sammen den neste dag. Nei, de holdt på at det var stedets husvette, «Karnap-Manden», som hadde bråkt og romstert rundt i huset denne skjebnesnatta. Oldebarnet, Henrik Jørgen Huitfeldt-Kaas mente, trolig for spøk, at uroen skyldtes at husvettet pakket sakene og rømte bygningen, fordi han forsto at den ville falle sammen, og han karakteriserte skikkelsen som «et Slags Nisse, eller hvad Tydskerne kalde en 'Poltergeist'».⁷

Vi vet ikke hvorvidt opplysningen om at puslingen tok sitt pikk og pakk og rømte skyldtes familieanekdoter eller om forklaringen bare var et påfunn fra Huitfeldt-Kaas' side. Historikeren Huitfeldt-Kaas gjør i hvert fall narr av tradisjonen, og karakteriserer hele opptrinnet som en eventyrlig variasjon over den i taksasjonsforretningen omtalte hendelse, at huset den påfølgende dag knakk sammen av elde. H.J. Huitfeldt-Kaas konkluderer nemlig med at dersom dette er «skeet i en sterk Stormnat, ligger jo den prosaiske Forklaring lige for Haanden.»⁸

Gårdsvettet som hadde vært på ferde denne natta var imidlertid godt kjent på stedet fra før. Navnet fikk den av å oppholde seg i et værelse i annen etasje som lå rett over karnappet som utgjorde inngangspartiet. Spørsmålet er bare som hva slags vette vi skal klassifisere Karnappmannen.

Vi vet at benevnelsen 'nisse' ikke er norsk og at denne ikke er stort mer enn 200 år gammel i Norge,⁹ men det er interessant at Huitfeldt-Kaas betrakter

ham som en kombinasjon av nisse og bankeånd, for på Østlandet kom nettopp nissen til å fortrenge de gamle gårdsvettene som bar betegnelsene; tomte, gårdbo, gardvor, tunkall, tuftekall, rudkall, haugebonde eller godbonde. Navngivningen skyldes variasjoner over samme tema, og beror på såvel geografiske som dialektale forskjeller. Felles er at betegnelsene etymologisk sett refererer til gjenferdet av gårdens grunnlegger, den første hjemmelsmann



Abildsø gårds verneånd, Karnappmannen, i egen høye person.

på stedet, den som fant tomte, grunnet tuftene, ryddet tunet eller haugen hvor husene ble lagt. Det er altså snakk om et husvette som følger og trygger slekta, og derfor viser særlig stor omsorg for stedet. Slike gjenferd omtales gjerne som utgamle enstøinger, som mest av alt vil ha ro og orden. Fra Hardanger fortelles det f.eks. om en gardvor som i sinne løftet to omfar på huset og kikket inn i med stygge øyne etter å ha blitt uroet om kvelden. Det finnes nesten ingen opplysninger om gardvor eller haugebonde på Østlandet, men her viser til gjengjeld husvettet de samme karakterdrag som nissen, ved å være mer skøyeraktig enn på andre kanter av landet, og gjennom å passe på hestene. Dessuten klorte¹⁰ han den som sov for lenge om morgenen. For sin vokterrolle skulle husvettet ofres øl, brennevin, kjernemelk, humle etter brygginga, og kjøtt, lefse eller julegrøt.

Enkelte steder var husvettene spesielt knyttet til tuntreet, andre plasser oppholdt de seg i haugen, i fjøset, vedskjulet, høyløa eller i våningshuset. Til og med om bord i båter fantes det husvetter som kunne rasle med kjettinger for å varsle uvær. Om noen ødela senga til husvettet brakte han og gjorde ugagn. Hørte gårdsfolket gardvorens tassing og romstering i stuekroken etter at de hadde lagt seg følte de seg trygge, for han vernet om folk og dyr, men det var sjelden de fikk se ham. Det er gjerne opplyst at godbonden var lodden og så romskinnat at dersom det lyktes noen å gripe fatt i ham fikk de hele hånda full av skinn.

I motsetning til hva tilfellet er med den kortvokste nissen gis det sjelden opplysninger om størrelsen til husvettene. Likevel hører vi fra enkelte tradisjons-samlinger at gardvoren eller haugebonden var så liten at han kunne sette seg på skuldrene til folk, men også at han var i stand til å vokse seg så stor at han kunne stå på bakken og legge begge albuene oppå mønsåsen. I slik utstrakt tilstand kunne han favne om hele bygningen og verge gården for brann og forsvare den mot både trollty og ulykker.¹¹

Det tør være forestillingene om et slikt gårdsvette vi møter reminisenser av i Karnappmannen på Abildsø. At det fulgte lykke og velstand med gårdsvettene er et kjennetegn som forøvrig har smittet over på nissen (= kjæle navn for ty. Nicolaus og sv. Nils). Var det da likt seg at selveste gårdens beskytter skulle være den første til å rømme stedet, slik Huitfeldt-Kaas påstår? Mer naturlig hadde det nok vært om romsteringen siste natt i det gamle våningshus skyldtes åndens desperate forsøk på å holde bjelkelagene sammen, og at dette måtte være grunnen til at puslingen gikk fullstendig amok.

Dessuten forsvant ikke Karnappmannen selv om det gamle våningshuset ble borte. Han fant seg tvert imot godt til rette i det nyoppførte bygg, som var så til forveksling likt det forrige, at vettet igjen kunne gjenoppta en tilsvarende plass i gjesteværelset rett over karnappet også i den nye bygningen.¹² Om våningshuset som Christen Brochmann lot gjenoppføre fortelles det at dette inneholdt 6 værelser i underetasjen og 2 i overetasjen. «En gang gikk tvers igjennom bygningen, tre av værelsene var trukket med seilduk og 5 hadde bordpaneling.»¹³ I tillegg ble også tegl- og murstein benyttet fra det gamle huset, mens tømmer og annet trevirke ble skåret og sendt inn til Abildsø fra Brochmanns gård på Siggerud.

I neste nummer: Mer om karnappmannen.

Fotnoter:

- 1 Carl Johan Anker: Biografiske data om 330 norske, norskfødte eller for nogen tid i den norske armé ansatte generalspersoner 1628-1885. Kristiania 1885, s. 258.
- 2 Riksarkivet. Aker Sørenskriveri. Pantebok 3 (1750-1761) f. 94b-95a.
- 3 Da Peder Anker kjøpte Skjerven i 1797 ble den lagt inn under Bogstad. Våningsbygningen på Skjerven, hvor Christen Brochmann og hustru bodde fra 1742 til 1748, er fra midten av 1600-tallet og står fremdeles.
- 4 Karen, g. von Fangen (1/4 1742-29/8 1798), Anne Cathrine, ugift (døpt 14/10 1743- begr. 24/2 1766), Marte Magdalene 'Marlene', g. von Hegermann (1746-17/4 1807), Johanne Christiane, ugift (1747- begr. 21/3 1766), Jørgen (døpt 3/11 1748- begr. 26/3 1751), Hans (døpt 27/3 1750- begr. 2/5 1750), Maren Georgine 'Jørinna', g. Bierregaard (døpt 12/5 1751-12/5 1825), Anne Hedeveg, g. Prydz (døpt 15/5 1752-22/9 1834) og ei dødfødt datter (begr. 3/12 1754). Se H.J. Huitfeldt-Kaas: Om Familien Brochmann i Norge. Kbh. 1895, s. 69ff.
- 5 I huset ble det på den tid, og i mange år senere, drevet veveri.
- 6 Pantebok 2 (1741-1749) for Aker forteller at «Enken Karen» solgte «avgangne Amund Robsahms Shiøde under dato 19 Martij 1748» til Poul Nielsen.
- 7 Henrik Jørgen Huitfeldt-Kaas: Om Familien Brochmann i Norge. Kbh. 1895, s. 6. (Utgitt som særtrykk av Personahistorisk Tidsskrift 3 R IV B. Kbh. 1895, s. 107.)
- 8 Henrik Jørgen Huitfeldt-Kaas: Om Familien Brochmann i Norge. Kbh. 1895, s. 10.
- 9 De eldste skriftlige kilder vi kjenner til hvor nissen finnes omtalt er Hans Lauritzøns Sielebog. Kbh. 1537 og De Panurgia Lamiarum. Hamburg 1587.
- 10 I et bygdemålsskrift fra Sogn ca. 1700 forklares 'voorkloor' som rifter i huden. Disse var forårsaket av en tunvord som ville vekke den sovende fordi vedkommende var i fare.
- 11 Kristian Røstvig: 119. Gardvoren. Ord og sed X. Oslo 1943-1947, s. 17ff.
- 12 Det vanlige var imidlertid at gardvoren hadde sengeleie i høyladen, i hus som var brukt til særlige formål, f.eks. til sengeplass for barn og tjenerskap eller på gårdens stasus, loftet, som hadde sengerom for fremmedfolk og gjester. Som oftest så senga ut som et dyrebol, men på Brakvatne i Valestrand sto ei flott seng alltid oppredd for tunkallen inne i våningshuset. Se Svale Solheim: Gardvoren og senga hans. Maal og minne 1951, s. 143ff.
- 13 Karl Haugholt: Abelsø. St. Hallvard nr. 26 - 1948, s. 211. Op. cit. Sothøna nr. 4 - mars 1992, s. 28.

Vi ser tilbake i tiden:

Planene for Østensjøområdet fra 1950- og 60-årene og "Representantskapet for Østensjøplanen"

Østensjøvannets Venner fikk en bunke avisutklipp av etterkommerne til Erling Austad, sekretæren til "Representantskapet for Østensjøplanen" som var en del av Østensjøvannets forkjempere på 1960-tallet.

Avisartiklene forteller at allerede i 1952 fikk Plan- og anleggskontoret i Oslo kommune i oppdrag å utarbeide en skisse for Østensjøområdet. Skissen inneholdt spørsmål om badeplasser, adgang til ro- og kajakkspor. Syd for vannet ble det foreslått idrettsanlegg på Bogerudmyra. Badeplass ble også bakt inn i området.

Etter hvert som disse planene ble kjent, vokste naturlig nok bekymringen hos naturforskere og naturvernere. Heller ikke den gang kjente allmennheten til verken kulturminnene eller den særegne og interessante flora og fauna området kunne by på. Om disse kvaliteter ville bli dømt nord og ned, var den viktigste oppgaven som "Representantskapet for Østensjøplanen" skulle undersøke. Representantskapet ble konstituert i begynnelsen av 1959 og bestod av representanter fra alle organisasjoner rundt Østensjøvannet. Representantskapets arbeidsutvalg bestod av Johs. Hedemann fra Abildsø Arbeiderforening, formann, Arne Løken fra Oppsal Idrettsforening, viseformann, Erling Austad fra Bryn-Vellenes fellesråd, sekretær, Reidar Pettersen fra Oppsal krets av Oslo Høyre, kasserer og Arne Hjorth fra Abildsø Vel, styremedlem.

På våren 1959 deltok representantskapet i en befaringsrunde rundt Østensjøvannet etter initiativ av "Komitéen for bevaring av de gamle Akergårder". Her deltok også plansjefen og bygartneren samt komitéens sakkyndige dr. H. L. Løvenskiold og professor i botanikk ved Universitetet, Arbo Høeg.

I november samme år vedtok Representantskapets arbeidsutvalg en henstilling til Formannskapet om å påbegynne Østensjøplanen snarest:

"Oslo, den 10. desember 1959.

Til Oslo formannskap
Herr ordfører Rolf Stranger
Rådhuset
Oslo

Vedr. Østensjø-planen

Vi tillater oss å gjøre kjent at det etter oppfordring fra plansjef Eyvind Strøm er opprettet et representantskap i Østensjødistriktet, med formål å arbeide for gjennomføring av Østensjøplanen og som representativt organ for distriktets befolkning være rådgiver for de kommunale myndigheter.

Vårt arbeidsområde omfatter Abildsø, Manglerud, Høyenhall, Bryn, Godlia, Hellerud, Oppsal, Bøler og Bogerud. Samtlige velforeninger, idrettsforeninger og politiske partier, samt Nordstrand Jeger- og Fiskeforening deltar. Dessuten er knyttet kontakt med Oslo og Omlands Friluftsråd og Foreningen for bevarelse av de gamle Akergårder. Vi vedlegger kopi av Representantskapets vedtekter.

Det nedsatte arbeidsutvalg besluttet på et møte 13. november i år å sende en henstilling til Oslo Formannskap så snart som mulig. Vi er kjent med at Oslo Bystyre godkjente planen i prinsippet allerede i 1952, men fremdeles er ingen del av den satt iverk. Med den store befolkningsøkning i distriktet står nå det sjeldne fuglelivet ved Østensjøvannet i fare for å utryddes, og ungdomsproblemene stiger fordi man ikke har egnede områder å vise ungdommen til. Dessuten øker kravet fra distriktets befolkning om et tidsmessig parkområde for unge og eldre. Alt dette kan tilfredsstilles ved gjennomføring av Østensjøplanen.

Som første etappe foreslår Arbeidsutvalget at idrettsanlegget på Manglerud-Abildsø blir igangsatt etter Manglerud-planen.

Samtidig må foretas en opprydding ved Østensjøvannets sydvestre del, med en gangvei langs vannet frem til idrettsanlegget. Oppryddingen vil også hindre mindreårige barn i å komme ut på det farlige myrområdet.

I den tid fuglene hekker ved vannet blir det tvingende nødvendig med vakthold, hvis den sjeldne attraksjon i Oslo skal kunne bevares.

Arbeidsutvalget henstiller til Formannskapet å foranledige at første etappe påbegynnes innen våre 1960 og ber om å bli holdt underrettet med sakens gang.”

Æ r b ø d i g s t
For Arbeidsutvalget
Johs Hedemann
E. Austad“

Graving av kanal og anlegging av gangveien ble støttet av den faglige kompetansen Representant-
skapet støttet seg til.

Den 21. januar 1960 hadde arbeidsutvalget et møte med representanter fra Plan- og anleggskontoret, idrettsvesenet, Norsk Motorklubb, Godlia en stud. Agric., Oppsal Vels veikomiteé og Nordstrand krets av Akers Velforbund.

Her ble problemene rundt planen inngående drøftet. Av spesiell interesse var innlegget til stud. Agric. Bjørn Bjørnsrud som bygget på hans inntrykk av studier om Østensjøvannets flora og fauna 1951-55.

Han understreket at det ville være vanskelig å oppdrive et så sammensatt og variert dyre- og planterike som det er i og ved Østensjøvannet innenfor et så snevert område.

Vannet er et ideelt ekskursjonsområde for zoologer og botanikere og skoleelever og lærere. Vi må i dag være fullt oppmerksomme på konsekvensene av det som eventuelt blir gjort med Østensjøvannet, slik at vi ikke om noen år oppdager at vi har klusset med vannet fordi vi ikke visste bedre, fremholdt Bjørnsrud.

Bjørnsrud tvilte også sterkt på at det var mulig å kultivere nordenden av vannet og samtidig bevare sydenden for fuglelivet. Bråket fra badeplassen ville ødelegge fuglelivet, og omvendt ville tilsig fra reservat i sydenden forurene vannet og gjøre en eventuell badeplass helsefarlig.

Professor Høegh gikk også ut med en klar analyse: Enten kunne man legge forholdene til rette for bade- og båtlivet eller så måtte man frede det helt. Han påpekte også at vannet var meget verdifullt for Universitetet til studier og ekskursjoner og slik ville det være en fordel med fredning.

Instituttet for vannforskning påpekte også at de var interesert i alle fremskritt for å få vannet fredet, men distriktets folk måtte ta avgjørelsen. Representant-

skapet for Østensjøplanen satt altså med et stort ansvar.

Bjørn Bjørnsrud skrev om sine studier til arbeidsutvalget der han fremhevet at ”vannet har meget gunstige temperatur og næringsforhold og huser plankton, alger, forskjellige krepsdyrformer, ferskvannsmuslinger, abbor, gjedde, mort, karpe og en meget sjelden spissnutet frosk. Karakteristisk vegetasjon: Dunkjevle (populært kaldt bambus), takrør, sverdliljer, den meget sjeldne planten vasspest som foruten i Østensjøvannet bare finnes få steder på Østlandet. Av fuglearter som holder til ved Østensjøvannet er det ca. 50 forskjellige, bl.a. sothøns, sivhøns og sivspurv som ikke finnes i andre vann i mils omkrets.”

Arbeidsutvalget ville ha alle foreningers og lags uttalelser på bordet før man sammenkalte til nytt representantskapsmøte. Det var imidlertid ingen hemmelighet at arbeidsutvalget gikk sterkt inn for at hele vannet burde fredes. Man regnet også med å gå inn for fredning av Bogerudmyra, men man ville avvente utsagn fra Zoologisk laboratorium. På Universitetet ventet man på uttalelse fra fag-gruppene.

I pressen ble det etter utspill fra journalist Skjegstad i Aftenposten gjort sammenligninger med Utterslev Mose i København. Ifølge Skjegstad var det en rekke slående likheter med Østensjøvannet.

I april 1960 var Johs. Hedemann, Erling Austad og Odd Låtun, formann i Norsk Ornitologisk forening på befarings ved Utterslev Mose. 12. mai var det årsmøte i ”Representantskapet for Østensjøvannet.”

Til møtet forelå det uttalelser fra Universitetets zoologiske og botaniske laboratorier, limnologisk institutt og Norsk institutt for vannforskning. Konservator Edvard K. Barth og Odd Låtun hadde utarbeidet forslag til fredningsbestemmelser.

«30 foreninger vil frede Østensjøvannet. Stor plan om fuglepark og friluftsliv oversendes Oslo Kommune. København vil gi en ny fugleart som gave» var Dagbladets innledning 13.05.1960 til en artikkel om møtet.

Og avisen fortsatte:

”Følgende forutsetninger ble enstemmig godkjent og anbefalt av møtet:

Hele området fredes ved naturvern.

Bading skal ikke tillates i Østensjøvannet, isteden anlegges et friluftsbad på området mellom vannet og Østensjøveien.

All ferdsel på Østensjøvannet i rugetiden må være forbudt. Utenom rugetiden må bare et begrenset antall båter etter særskilt tillatelse kunne benyttes, f. eks. for vitenskapelige studier.

Eventuelle kolonihager bør i sin helhet legges øst for den nye Østensjøveien. Alt område mellom Østensjø gårds grunn, må være tilgjengelig for publikum til rekreasjonsformål.

Sivbelter og krattskog ved Østensjøvannet og Bogerudmyra, nærmere angitt i medfølgende kart, skilles i sin helhet fra landfast grunn med kanaler, minst 3 meter brede.

Fiske bør tillates bare på nærmere angitte steder, bl. a. ved Nordstrands Jeger- og Fiskerforenings brygge på vestsiden av vannet."

ØSTENSJØVANNET FOR 40 ÅR SIDEN – VÅREN 1961

Hele sju måneder hadde gått siden Arbeidsutvalget for Østensjøplanen hadde oversendt sin plan til kommunen v/ teknisk rådmann. Intet hadde skjedd og intet hadde man hørt.

Den oversendte planen skilte seg klart ut fra plansjef Strøms utkast. Utvalget ville ha naturfredet hele området begrenset mot vest ved Abildsø gård, mot øst til Østensjøveien og mot syd til Søndre Langerud gård. Hele Bogerudmyra og den sørlige delen av vannet ønsket man å totalfredet. Her ville utvalget ha ferdselsforbud fra 15. mars til 31. juli. Utenom denne tiden kunne båter benyttes på vannet, men bare etter tillatelse og anbefaling fra Universitetet.

Arbeidsutvalget åpnet for at det etter spesiell tillatelse kunne drives gartner og forstmessige anlegg, anlegges idrettsplasser og lekeplasser, friluftsbad, lages kanaler og kunstige øyer.

Bilveier, hus - bortsett fra nødvendige innretninger til anleggene - måtte ikke bygges. Fortsatt drift på innmarka var ønsket. Bading i vannet skulle være forbudt. Fiske på anviste plasser skulle man fortsatt få anledning til.

På bakgrunn av Østensjøplanen til nevnte plansjef Strøm skrev journalist Jon Dørsjø kronikken i Dagbladet den 21. april 1961. Kronikken var en knallhard kritikk av planen og datidens manglende

evne til å lytte til fagfolkenes argumenter. Kronikken gjengis i sin helhet et annet sted i "Sothøna".

I bystyrets april møte ble følgende forslag fra Arne Finstad fra Oppsal oversendt formannskapet:

"Bystyret ber om at det får seg forelagt en rammeplan for utbygging av Østensjø-området park- og friarealer, at hele området fredes etter naturvernloven på en slik måte at alle former for friluftsliv innpasses, og at administrasjonen knytter til seg vitenskapelige rådgivere ved utformingen av behovsprogrammene." Saken passerte formannskapet som besluttet å sende den til teknisk rådmann for uttalelse.

Nå ble debatten intens. I Arbeiderbladet den 18. mai kunne man lese at plansjefen "må være fullstendig ukjent med synet av alle de ivrige amatørzoologer som flokker seg om veststranden til Østensjøvannet hver søndag etter at isen er gått. I fagfolkenes utredninger må han ha oversett beskrivelsen av alle ekskursjonene som studentene foretar til denne zoologiske gullgruven".

Bladet "Arkitektnytt"

Arkitektnytt fulgte opp samme måned med knallhard kritikk av plansjefen.

"Det er enestående for en storby å ha fugleliv i vill tilstand så rikt og merkelig innenfor sine grenser. Vi sikter til Østensjøvannet og myrene under Bogerud... Og her er det faktisk tale om uproduktivt terreng som ikke ligger i veien for utviklingen. Tvert imot inngår den i byplanen som sentralt friområde for de store boligstrøkene på Oppsal, Bøler, Lambertseter, Oppsal, Langerud og Manglerud. For så vidt skulle alt være i sin skjønneste orden. Forholdene innbyr til den rene idealfredning hvor ingen næringsinteresse eller prestisje behøver å komme i klemme. Ikke desto mindre er kranglingen i gang. Friområdet skal brukes, sier plansjefen, det skal ikke bare ligge der til fugleliv og ingen nytte. Deler av vannet skal omlegges til bading og kajakkspport, og myrene sør for vannet - hvor fuglene har lekt og hekket i århundrer - er nå avsatt til lek- og øvingsfelt for kommunen i stedet.

Her må det vel kunne gå an å stoppe i tide? Badeplasser kan myndighetene legge hvor som helst - det er Frognerbadet et bevis på. Men et nytt fugleliv kan vi ikke få i stand i Oslo på bystyrevedtak - om vi siden skulle angre oss."

Plansjefen svarte: "Jeg har med interesse lest lederen "Fugl i byplanen" i Arkitektnytt. ...

Alle er vel enige i at det bør legges en plan for Østensjøområdet som byen er tjent med. Det er nå fremmet en plan som skal behandles av de interesserte og berørte administrasjoner og folkevalgte instanser før saken er offisiell. At saken i mellomtiden diskuteres, vil jo aktivisere den, men ville det ikke være en idé å vente med å uttale seg om en plan til man har anelse om hva den går ut på?" gjengir Gamle Aker Budstikke 27. juni 1961.

Preparant Odd Låtun ivrer i samme avis for å lage en variant av Utterslev Mose av "vår" innsjø. "Østensjøvannet er den eneste muligheten vi har til å la folk få betrakte et rikt fugleliv på nært hold og derved skape mer kultur og pietet for dyrelivet, ikke bare her, men overalt ellers." "En fornuftig fredning av Østensjøvannet vil opplagt øke bestanden av fugl, både med hensyn til antallet arter og antallet innen hver art."

Avisens leder minner om at det er snart et år siden Arbeidsutvalget for Østensjøplanen sendte inn sitt forslag til Plan- og anleggskontoret.

Universitetet og flere Osloskoler har allerede i ti år brukt området som undervisningslokalitet.

1976-1979

I 1976 var fortsatt ikke Østensjøvannet vernet (!). Med bakgrunn i behov for vernetiltak (forurensningssituasjonen og inngrep i området omkring vannet), sendte Miljøvern-departementet i mars d.å. en henvendelse til Fylkesmannen der han ble bedt om å vurdere vernetiltak og eventuelt utarbeide forslag til avgrensning og bestemmelser for et

naturvernområde ved Østensjøvannet i samråd med Oslo kommune. Oslos kontor for Park og idrett ble nevnt som en aktuell samarbeidspartner.

Henvendelsen og arbeidet etterpå endte i "Skjøtselsplanen for Østensjøvannet" som ble ferdig i januar 1979. Alle trodde nå området var reddet for fremtiden. Bare fire år etter ble det fremmet store utbygningsplaner innenfor "Skjøtselsplanens" grenser.

Østensjøvannets Venner ble da dannet som en løs gruppe som ved lobbyvirksomhet bidro til at disse planene ble forkastet.

ØSTENSJØOMRÅDET FOR TI ÅR SIDEN - 1991

Et av landets større entreprenørfirma ble oppfordret av Byrådet i 1988 å fremme regulerings sak for deler av "Skjøtselsplanområdet" – nærmere bestemt store deler av Abildsø gård. Østensjøvannets Venner ble nå dannet for å forsøke å danne en opinion mot disse planene. "Verneplanen for våtmarker i Oslo og Akershus" innbefattet også Østensjøvannet, men planen inkluderte ikke et tilstrekkelig område rundt vannet. Oslo bystyre bad om et landsskapsområde i tråd med "Skjøtselsplanens grenser" med unntak av vestsiden av Abildsø gård.

ØVV fortsatte sin lobbyvirksomhet. Da reguleringsplanen for Abildsø ble fremmet for bygningsrådet våren 1991, trakk entreprenøren utbygningsforslaget sitt: Forslaget ville blitt forkastet. Forslaget om gravlund på Abildsø gård ble også forkastet, og bygningsrådet oppfordret statlige myndigheter til å avklare gårdens verneverdi.

Vedtaket var en milepæl for Venneforeningen.

*Din merke- og medalje-
leverandør i nærmiljøet*



Harry Fetts vei 10, postboks 130 Bryn, 0611 Oslo
E-post: post@barra.no Internett: <http://www.barra.no>
Tlf.: 22 27 74 00 • Fax: 22 27 12 55



JØLSTAD
BEGRAVELSESBYRÅ

Odd B. Jølstad as

Abildsø

Enebakkveien 287

Døgnvakt: 22 29 38 00

Fra den helt enkle - til den mer påkostede gravferd



En hilsen fra Abildsø Gård

Tekst: Asgeir Føyen, Abildsø gård Foto: Jørn Østbye

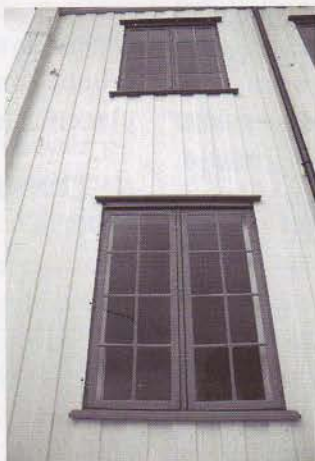
Kjære medlemmer av Østensjøvannets Venner,

Det var en glede å holde åpen gård lørdag 11. november 2000. Virkelig flott å se at så mange kunne komme og at det var en så stor interesse for både gården og aktivitetene der.

Jeg tror jeg trygt kan si at innsatsen til Østensjøvannets Venner har vært avgjørende i arbeidet med å bevare gården og landskapet rundt. Denne innsatsen over mange år ønsker jeg virkelig å takke foreningens medlemmer for. Den er ikke annet enn imponerende! Gled dere over den innsatsen for den har gitt gode resultater så langt; gården er bevart og istandsettingsarbeidet er kommet langt. Jeg håper virkelig at vi som har fått ansvaret med å forvalte eiendommen vil greie å gjøre det på en god måte. Det er et stort ansvar som koster mange penger, og det er i grunnen ingen lett oppgave! Det er mange hensyn å ta.

Det er lagt vekt på å føre gården mest mulig tilbake til det den var fra 1790 til midten av 1800 tallet. Råttent tømmer er skiftet ut med nytt tømmer, vinduer restaurert, farger og tapeter er kopiert og reproduisert. En givende, men kostbar affære. Vi tror og håper at dette har vært en riktig satsing både for dagens og fremtidens aktiviteter på gården. For at gården skal kunne fungere under dagens krav og utfordringer har det selvfølgelig vært nødvendig med moderne installasjoner på gården som nytt elektrisk anlegg, dataanlegg og varmeanlegg. Når det gjelder varmeanlegget har vi satset på bruk av varme fra grunnvannet. Dette varmepumpeanlegget reduserer driftskostnader (strømutgifter) til oppvarming.

Restaureringsarbeidet startet i oktober 1998, og Drengestua stod ferdig til innflytting 1. februar 1999. Deretter har istandsettingsarbeidet pågått jevnt frem til idag hvor sidebygningen og store deler av hovedbygningen er satt istand. Stallbygningen er også reddet og delvis restaurert. Stallbygningen er reddet takket være frivillig innsats fra Svein Kjølstad (pensjonist). Østensjøvannets Venner har nå kontor i det gamle "Grisehuset" i stallbygningen. Medlemmer fra Østensjøvannets Venner deltok også i



Ingen lemmer for vinduene lenger.

en opprydningsdugnad rundt stallbygningen i fjor høst. Kjempebra innsats! Spesielt imponerende å se hvordan den eldre garde stiller opp.

Parallelt med dette arbeidet har det pågått viktig landskapsarbeid på og rundt gården. Dette har vært mulig gjennom et samarbeid mellom ØVV, 4H og Abildsø Gård. Svein Valdem har i stor grad vært den utførende og har gjort en flott jobb. Takk igjen til ØVV, 4H og Svein Valdem. Arnt Myrvoll fra Maridalen forpakter jorda rundt Abildsø Gård inntil videre.

Restaureringsarbeidet har så langt kostet ca. 6 millioner kroner. Ikke noe

småbeløp, men her er det ikke ødslet med midlene, så dette er hva det virkelig koster. Gården har i dag en gjeld på 7 millioner kroner som primært betjenes gjennom leieinntekter fra Vannakademiet og CESAR. Nye friske midler må til om vi skal få fullført istandsettingsjobben. Det anbefales ikke ytterligere lån, så vi håper at vi i løpet av 2001 skal få inn tilstrekkelig bidrag til at restaureringen kan fullføres. Det arbeid som i hovedsak gjenstår er nesten hele første etasje (inkludert det gamle kjøkkenet), kjelleren og deler av grunnmuren, i tillegg til å fullføre stallbygningen.

Vi har under utarbeidelse en del forskjellige planer for videre utvikling av gården i et lokalt perspektiv. I denne prosessen er ØVV en viktig diskusjonspartner. Vi håper at vi skal greie å konkretisere noe i løpet av 2001 innenfor dette området, men ønsker ikke å gå for fort frem. ØVV holdes løpende orientert.

Aktivitetene på gården omfattes av de to organisasjonene/stiftelsene CESAR og Vannakademiet. Vi fikk som kjent en god åpning av gården og dens aktiviteter i april 2000 med Kong Harald V og Kong Abdullah II av Jordan på besøk.

CESAR har som formål å bidra til å forebygge og løse internasjonale naturressurskonflikter. I disse dager er CESAR fullt opptatt med internasjonale vannkonflikter, spesielt i Midtøsten. Diplomati, næringsliv, forskning, m.fl. mobiliseres sammen med CESAR til fredsbyggende tiltak ved bruk av vannet som fellesnevner i samarbeidet.

Vannakademiet på sin side bygger opp et globalt nettverk av personer (med varierte kvalifikasjoner), næringsliv, institusjoner, universitet, m.fl. i et forsøk på å styrke evnen til en samordnet mobilisering for en bedre forvaltning av verdens vannressurser. Akademiet har en rekke spennende prosjekter innenfor forskning og utvikling av samarbeid/overføring av kunnskap omkring vannrelaterte forhold.

Fred og forsoning er ingen selvfølge i en verden hvor jaget etter materielle verdier og ressurser er i en nesten ubehagelig ubalanse med andre viktige grunnleggende verdier. Dette racet vi nå ser tror jeg dessverre ikke vil gi oss den fremtid vi ønsker oss, om det får fortsette. Kortsiktige målsettinger fra politikere, næringsliv og den enkelte mann i gata preger vår evne negativt til å ta gode beslutninger. Vi erfarer f.eks at viktige vannressurser flere steder i verden blir ødelagt for hundrevis av år, ikke fordi man ikke forstår hva som skjer, men bl.a. fordi de



Hovedtrappen er nå flott restaurert, med godt lys.

kortsiktige økonomiske og politiske målsettinger får dominere.

Organisasjonene på Abildsø har et ønske om at Norge vil ta en aktiv ledelse for å snu den negative trenden vi ser innenfor naturressursforvaltning generelt og vannforvaltning spesielt. Abildsø Gård vil gjerne være et hovedkvarter for denne satsingen. Dette er en stor, langsiktig og ambisiøs satsing, og vi håper at vi vil lykkes.

Jeg føler meg privilegert som har en så flott arbeidsplass som Abildsø Gård. Det finnes knapt noen bedre arbeidsomgivelser i hele Oslo! Jeg bor selv på Rognerud og har bare 15 minutters gange til arbeidet, og da trenger jeg ikke engang gå på veien. Og det midt i Oslo!

Jobben med istandsettingen av Abildsø Gård er som tidligere nevnt ikke ferdig.

Skulle noen ha lyst og anledning til å hjelpe oss med å lage blomsterbed utenfor hovedhuset til våren, så er dere hjertelig velkommen til det.

Til slutt vil jeg ønske ØVV et godt foreningsår og takke for samarbeidet så langt. Mitt ønske for ØVV og Abildsø Gård er et samarbeid som på sikt gir flere gode resultater for Østensjøområdet.

Asgeir Føyen, Abildsø gård.

En liten kommentar fra redaktøren:

Mer detaljer om oppussingen av Abildsø gård kommer i neste nummer.

For de som ønsker å gi et direkte **bidrag til det videre restaureringsarbeidet** er adressen Abildsø Gård, Postboks 61 Manglerud, 0612 Oslo og kontonummeret er **1594.09.01992**.

For de som ønsker å hjelpe til med å lage **blomsterbed** på gården er det bare å ringe til **Astrid på 22 76 96 50**.



Manglerud Senter
Tlf.: 22 26 34 07

LAMBERTSETER APOTEK

Langbølgen 1
1150 Oslo
Tlf. 22 28 22 75
Velkommen til Lambertseter apotek
Vi har åpent alle dager fra kl. 09 00-17 00
Lørdag kl. 09 00-14 00



centra-mat as
Manglerud Senter, tlf. 22 75 77 00

Fra det gamle album

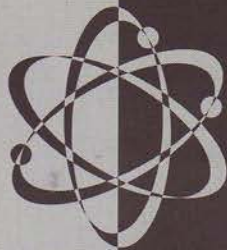


Redaksjonen har hatt den glede å få inn enda flere gamle bilder fra området. Bildet ovenfor er vi ikke helt sikre på hvor er tatt - tips mottas med takk! De øvrige bildene er fra en øvelse i nordenden av vannet og (øverst til høyre) utenfor Østensjø skole.

Vi har fortsatt ikke fått inn tips om hvor bildene i nummer 20 er tatt, så boken kan man fortsatt skaffe seg ved å hjelpe oss finne ut hvor bildene er tatt.

Dessverre vet ikke redaksjonen hvem som har tatt bildene.

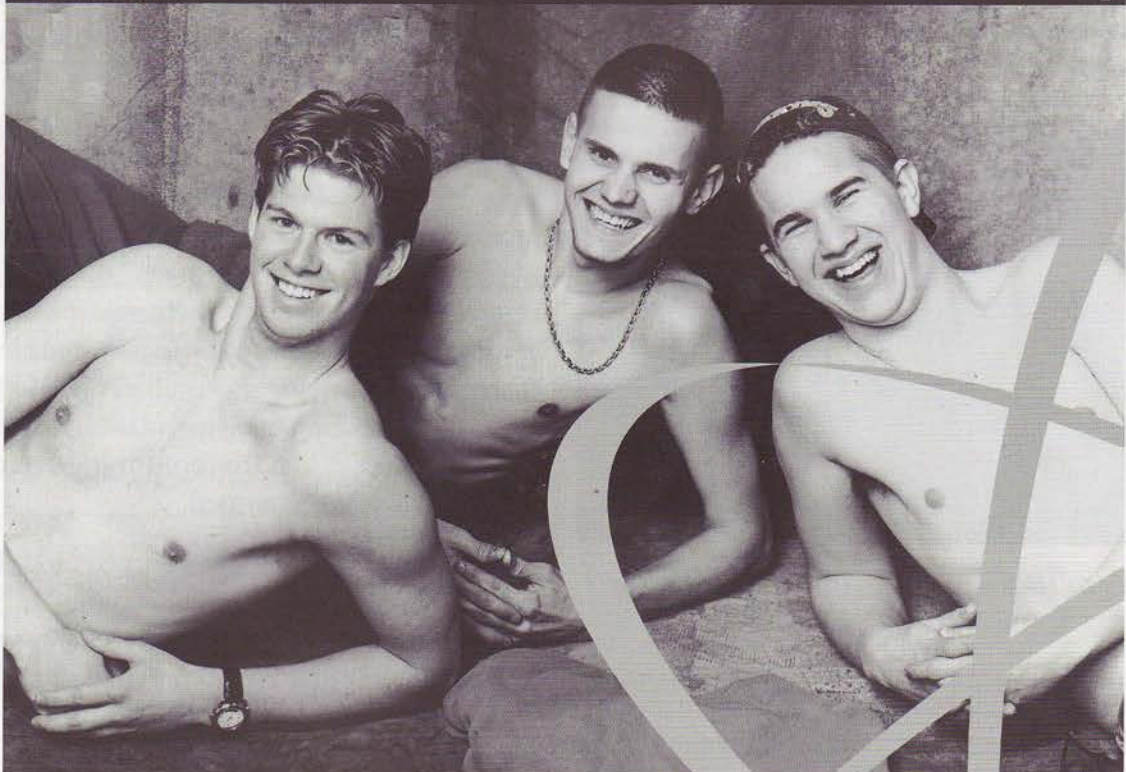




ABILDSØ
elektriske

En sterk forbindelse...

• Design: Bergsnes, Melby & Rosenbaum as • Foto: Morten Kjøpold



Lærlingene ved Abildsø elektriske 1998

- | | |
|---------------------|------------------------|
| Sterkstrøm • | Lyd/bilde • |
| Svakstrøm • | El-takst • |
| Tele • | Prosjektering • |
| Data • | Alarm • |
| Brann • | |

<http://www.abildsoelektriske.no>

Smedbergveien 5 Tlf. 22 28 70 36

Verste flom i manns minne?

Betydelige skadevirkninger for Østensjøvannet.

Siden utsendelsen av siste nummer av Sothøna har vi opplevd større vannmasser og høyere vannstand i Østensjøvannet enn noen gang siden områdene rundt ble utbygget. Fossen i Bølerbekken var et mektig skue, og vi hadde ingen problemer med å forstå at det en gang var mulig med kverndrift her. Vannføringen både her og i de øvrige tilførselsbekkene var større før, idet all nedbør fra Østensjøvannets nedbørsfelt før eller senere havnet i bekkene. Nå havner mye i avløpsnettet. Flom var derfor i tidligere tider en normal foreteelse, men hadde da begrensede konsekvenser.

Situasjonen nå er imidlertid en helt annen. Våtmarksområdene er blitt betydelig redusert i årenes løp, og de oppgravde kanalene gjør at vannstrømmene river opp vegetasjonen fra to sider i stedet for en. I tillegg er ferdseilen til både publikum og gress en faktor som begrenser naturens mulighet til å rehabilitere seg selv.



*Utløpet fra Bølerbekken er ganske så ugjenkjennelig.
Foto: Johan Mollatt*

I flomperioden i fjor høst kunne vi se at den ene øya etter den andre løste seg opp og forsvant. Andre steder mistet trær rotfestet og veltet overende. Noen øyer med flytetorv ble revet løs fra sitt feste og drev inn over land, der de ble liggende landfast etter at vannet trakk seg tilbake. På denne måten mistet vi verdifulle, skjermende hekkeområder for fugl. For publikum innebar vel flommen først og fremst begrenset fremkommelighet idet gangveiene i stor utstrekning sto under vann, og gangbroen løsnet fra sitt fundament og måtte flyttes. En mer helhetlig oversikt over skadevirkningene får vi ikke før utpå sommeren en gang.

Østensjøvannet hadde tidligere Østensjøbekken som sitt naturlige avløp. Nå ledes vannet ut gjennom en tunnel som er sprengt ut i fjellet og som leder vannet ned omtrent under kjøpesenteret på Bryn, forbi Bryn Torg og ut i Alna ved Bryn jernbanestasjon. Dette



*Benken ved oppslagstavlen på Abildsøsiden.
Foto: Johan Mollatt*

anlegget var i fjor stedvis i ferd med å rase sammen, og truet derved bl.a. jernbanelinjen. Utbedringsarbeidene kunne ikke gjennomføres uten å begrense avtappingen av Østensjøvannet, og dette skjedde selvfølgelig på det verst tenkelige tidspunkt. I tillegg rev vannmengdene løs mye vasspest som ble sittende fast i risten ved avløpet. Resultatet ble derfor store vannstandsvariasjoner og tidvis så høy vannstand at Østensjøvannet og Bogerudmyra utgjorde ett sammenhengende vannspeil.

Østensjøvannets Venner har vært i dialog med både Fylkesmannen, Vann og avløpsetaten, NVE og andre, for å få vurdert hvilke tilpasninger i avløpskonstruksjonen som må til for å kunne takle slike ekstremsituasjoner. I tillegg forbereder vi tiltak for å prøve å gjenskape våtmark der flommen har vasket ut bredden. Det å få satt gangbroen tilbake på plass burde likevel vært en overkommelig oppgave for kommunen, og det er med undring vi konstaterer at selv en så vidt liten sak skal ta så lang tid.

Red.anm.: Vi har også fargebilder fra flommen på baksiden av bladet.

Østensjøvannets Venner ønsker å rette en stor takk til alle bladets støtteannonsører!

HENTER OG BRINGER GLASS EKSPERTEN 30% PÅ INNRAMMING BØLER SENTER Bølerlia 2 Tlf. 22 26 52 59 	 Bratlikollen Blomster SANDSTUVEIEN 49 B, 1184 OSLO TELEFON 22 28 69 58	KREDITKASSEN <i>Filial lambertseter</i> Langbølgen 7 - Tlf.: 22 28 03 24
Ryen Trafikksenter  Enebakk- veien 135, 0680 Oslo Tlf. 22 19 17 26 Fax: 22 68 14 81	TETTE AVLØP? DOGNVAKT 23 16 50 00  Døgnvakt • Høytrykkstaking • TV-inspeksjon • Graving og rehabilitering av vann- og avløpsrør HØYTRYKKS KJEMPEN® TT-TEKNIKK A/S — en miljøbedrift Ryensvingen 13, Postboks 133 Manglerud, 0612 Oslo	OPPSAL UR-OPTIKK A/S • UR • BRILLER • KONTAKTLINSER SYNSPRØVE UTFØRES Oppsal senter – Tlf. 22 26 50 94  THE MORINGERS CATERING Selskapsmat Tlf. 22 67 64 90
NYLAGET FISKEPUDDING og HJEMMELAGDE KOLTEKAKER hver dag man.-fre. 10.00-16.00 Stengt lørdag Storm B. Johnsen • Fisk og vilt Lambertseter Kjøpesentrum – Tlf. 22 28 82 42 	BERGERSEN VANN og VARME a.s.  Autorisert rørleggermester Smedbergveien 5, 1187 Oslo, tlf. 22 29 47 36 fax: 22 28 63 99, org. nr: 946106232 	LAMBERTSETER FOTO Tlf. 22 28 05 03 LAMBERTSETER SENTER Larsen & Lindberg as BIL- OG BREMSESERVICE Ryensvingen 13, 0680 Oslo Telefon 22 28 40 00
 STATOIL Service Østensjø Låvevn. 70 – Tlf. 22 26 33 35	✕ OPPSAL STORKIOSK ✕  TIPPESENTER  Åpent alle dager: 09-22 Vi har bank-terminal!	
DROGSETH BLIKKENSLAGERVERKSTED A/S Stubberudvn. 8, 0668 Oslo Tlf. 22 32 32 50 Fax: 22 32 65 76	Manglerud Bilsenter A/S DAG OG NATT Tlf. 22 26 19 92 Postboks 15 Manglerud 0612 OSLO  HELE VEIEN	 OBOS <i>Som medlem har du alle fordelene</i>
 Hans Furu Løvsetfaret 118, 1188 Oslo Tlf. 22 29 65 66 • Fax: 22 29 91 67 • Mobil: 94 34 12 18	 MITSUBISHI MOTORS Mitsubishi Motor Forum ABILDSØ Enebakkveien 309 - Tlf. 23 03 20 00 - Fax: 23 03 20 01	
Korketrekker'n a/s Norges eldste spesialforretning i øl og vinråstoffer/utstyr GODE RÅD ER GRATIS! Kirkevn. 50, Tlf.: 22 60 21 28 Manglerud Senter, Tlf.: 22 26 08 00  	Oppsal Bok & Papir AS Haakon Tveters vei 96 Postboks 113 Oppsal – 0619 Oslo Tlf.: 22 26 30 95 – Fax.: 22 26 70 51	 Sunkost Oppsal Senter 0686 Oslo Tlf: 22 27 87 40 - Fax: 22 27 80 46

*Alt fra
hurtigtrykk til design- og
profiltrykksaker*



Nordberg Trykk

- en fargerik medspiller

*Kontakt oss på telefon 22 76 98 10
eller besøk oss i våre lokaler i Ryensvingen 11*

God dugnadsinnsats på Abildsø gård

En grå dag i oktober møttes en opplagt og dugnadsvillig gjeng til innsats ved Abildsø gård. Omtrent 20 personer trakk på seg arbeidshansker og rettet seg i ryggen. Oppgavene var mange for at vi skulle få det fint rundt den gamle låven og ved «Grisehuset». «Grisehuset» er stedet hvor styret i Østensjøvannets venner møtes. Det gamle grisehuset har for øvrig blitt veldig fint. Å ha sine møter på tomte til denne gamle ærverdige gården og kunne skue utover Østensjøvannet er direkte inspirerende.

Traktoren til Svein ble et nyttig våpen i kampen for det åpne landskap da gjerdet ble revet. Noen tok penselen fatt og satte fersk rødfarge på låven og «Grisehuset». Andre ryddet nøysomt opp rusk og rask. Selv ble jeg imponert over den eldre garde som fryktløse løftet stokker og stein. Tydelig at pensjonistgenerasjonen ikke var uvant med kroppsarbeid.

Vi middelaldrende hadde antagelig veldig godt av å komme ut av datastolen og la kroppen kjenne et sus av fortidens arbeidsformer. Vår leder Amund Kveim viste seg som en meget dyktig taksteinstabler. Med god hjelp av sin datter jobbet han systematisk med å ta imot takstein som ble trillet innunder låven av de mange hjelpere. Steiner ble sortert og stablet pent og pyntelig til lagring. Og det var mye stein. Selv hadde jeg følelsen av at dette måtte rekke til å taklegge slottet.

Gleden var stor da vi fornemmet lukten av kaffe og pølser som snek seg ut av hovedbygningen. Vi fikk gleden av å sitte ved bordet i den nyrestaurerte hovedbygningen og spise pølser, fylle opp væsketapet og klarne hjernen med litt kaffe. CESAR er organisasjonen som har overtatt Abildsø gård og deres mann ga et informativt innblikk i CESARs liv og virke. Deretter fikk vi en omvisning inne i hovedbygningen. Selv var jeg inne og kikket for noen år siden før man begynte å rehabilitere. At det i det hele tatt var mulig å redde hovedbygningen var jeg den gang i sterk tvil om. Derfor ble jeg dypt imponert over det jeg så på omvisningen. Det har blitt veldig fint og man har bevart den gamle stilen.

Etter påfyll i både kropp og sjel var innsatsen upåklagelig også i siste runde av dugnaden. Da vi etter hvert begynte å samle inn arbeidsredskapen og skuet ut over vårt dagsverk, var vi rett og slett fornøyd med oss selv. Vi hadde helt klart bidratt til en vellykket ansiktsløftning av området.

Da jeg vandret hjem var jeg lys til sinns. Det er jammen hyggelig å gjøre noe praktisk nyttig sammen med andre. Å være sammen på tvers av tre generasjoner med samme mål for dagen er en god følelse. Praten går lett i slike sammenhenger, man hilser på mennesker man ikke har snakket med før og neste gang man går tur rundt Østensjøvannet har man enda flere å hilse på.

Takk for innsatsen til alle som bidro!

Hilsen Trond Strømdahl.

Foto:
Paul Fekjær



Foto:
Johan Mollatt

Foto:
Johan Mollatt



Østensjøvannets insektfauna

Tekst: Lars Ove Hansen & Morten Falck

Unikt biologisk mangfold

Både vannet og de tilgrensende områdene har et meget høyt mangfold. Bunndyrstettheten er noe av den høyeste i ferskvann i Norge. I og rundt vannet er det nå påvist nærmere 2000 arter av insekter og edderkoppdyr, men sannsynligvis er det mange flere. Dette er nesten 10 % av alle arter vi regner med finnes her til lands. Flere titalls arter er i Norge kun påvist her, og noen av dem heller ikke andre steder i Skandinavia, og atter et par kun her i hele verden.

Bevaring av kulturlandskapet

De fleste insekter lever som voksne av pollen eller nektar. Dette henter de fra blomster og disse insektene er avhengig av at det finnes blomsterenger i nærheten. Også mange av artene som utvikler seg nede i vannet besøker blomster som voksne. En av hovedårsakene til at området huser såpass mange arter, skyldes sannsynligvis de store kantsonene, og de åpne områdene med blomsterenger. Her jakter også en rekke rovinsekter. Hvis engene bebygges eller ødelegges på annen måte vil dette ikke bare ramme arter direkte knyttet til engene og kantsonene, men også arter knyttet til vannet, da disse også får ødelagt endel av sitt næringsgrunnlag. For engene er det også viktig at de ikke gror igjen, da forsvinner blomstene. Slått og beitende husdyr hjelper til med å holde engene åpne, og blomsterfloret intakt. Da trives mange insekter her, ikke minst de vakre dagsommerfuglene.

Blomsterfluene (Syrphidae) er familien som best dokumenterer at Østensjøvannet med sine kantsoner og blomsterenger er nasjonalt verneverdig. Med 93 påviste arter må dette være Norgesrekord. Flere av artene er sjeldne og enkelte er bare funnet her. Noen arter utvikler seg i mudder og puster med et langt rør de strekker opp til overflaten. Viktig for samtlige av artene er at de må ha rikelig tilgang på blomster, da de voksne hyppig besøker blomster for å ta til seg nektar. Blomsterflua *Orthonevra erythrogona* er meget sjelden og kun tatt noen få steder i Nordeuropa, Russland og Sibir. Ikke noe sted er det registrert en så stor bestand som ved Østensjøvannet. Den er ikke funnet andre steder i Norge. Lengde: 5-6 mm. En annen art er *Lejogaster tarsata* som finnes ganske spredt gjennom Europa og deler av Asia, men er sjelden overalt. Bare ett eksemplar er registrert i Norge. Larven lever i råtnende rester av dunkjevle. Hannen skinner i rødt, hunnen i blått. Lengde: 5-6 mm. En slektning av blomsterfluene er Sølvvåpenflue *Odontomyia argentata* som finnes ved Østensjøvannet og noen få andre steder. Hannens

bakkropp er dekket med sølvskimrende hår. På varme dager i mai kan du se hannene sverme. Det ser ut som små sølvsmykker som danser opp og ned i solskinnet. Lengde: 7-10 mm.

Ubeskrevne arter

Det er funnet fire arter nye for vitenskapen i området. Disse hadde ikke noe latinsk navn da de ble funnet. På slutten av 1800-tallet fanget billeeksperten Thomas G. Münster en liten kortvingebille som til da var ukjent. Den fikk navnet *Omalium muensteri*, oppkalt etter finneren. Den regnes nå som meget sjelden og er utelukkende knyttet til vannkanter. I 1958 beskrev billeeksperten Andreas Strand en annen kortvingebille herfra og ga den navnet *Acrotona convergens*. Denne virker noe vanligere og mer utbredt enn den første. Det er også påvist to arter av parasittiske veps herfra. Vi skal være glad for at disse finnes, fordi de holder mange skadeinsekter i sjakk. Den ene fikk navnet *Telenomus ilione* og er ikke kjent fra andre steder i verden, mens den andre fikk navnet *Synopeas bohemani*. Denne siste arten ble faktisk samlet av biologen Hans Kiær i 1888, og har stått bortgjemt på Zoologisk museum i Oslo, inntil den ble beskrevet i 1998. Han angir samtidig et annet funn av arten fra Sande i Vestfold som ble gjort for noen få år siden. Disse vepsene er også deponert ved Zoologisk museum i Oslo.

Rødlistede arter

Det er nå utgitt rødlistelister der også insekter inkluderes, og 35 av de påviste artene er oppført på disse rødlistene. Noen trues av utbygging, mens andre trues av at blomsterengene forsvinner. Flere arter trues grunnet intensivt skogbruk. Dette er gjerne arter som er avhengig av død ved eller forholdsvis urørt skogbunn. Et meget gammelt funn av trebukken *Monochamus urusovi* foreligger. Denne er oppført på rødlista som sannsynlig utdødd / forsvunnet fra landet. Årsaken er ganske sikkert mangel på gamle trær, noe skogbruket må ta på si kappe. For at skogen skal beholde sine kvaliteter er det viktig at død ved og døende trær ikke fjernes. Den lille sommerfuglen almesjertvinge regnes for sårbar på grunn av almesyke som slår mer og mer om seg i området dessverre. Larvene lever på blader av alm, og arten er kun funnet i Sørøst-Norge. Flere vannlevende artene er også rødlistede og trusselen er gjerne drenering og forurensning. Ofte kan avrenning av gjødsel fra jordbruket være en trussel, noe som kan føre til oksygenmangel og som også kan ha innvirkning på endel arter.

HÅNDVERKSBYGG AS

Tømrmester og Entreprenørforretning

MESTERHUS

Ryensvingen 9
0680 Oslo

**NYBYGG - TILBYGG
REHABILITERING**



Malermester Harald Askautrud A/S

Tlf. 22 57 84 70 Faks 22 57 84 65

- ★ Inn- og utvendig malerarbeid
- ★ Tapetsering
- ★ Gulvbelegg
- ★ Konsulentbistand

Mobil:

Harald Askautrud 901 13 570

Ernst Eide 911 10 196

Ray Martin 952 21 169

Kontoradresse:

Ryensvingen 9, 0680 OSLO



Malermester MLF



– fagkunnskap gir trygghet.

Slora og Bakken

I nordenden av Østensjøvannet lå husmannsplassen Slora. Navnet var mye brukt på mindre boplasser. Felles for disse plassene var at de lå ved myr eller vann. En gang i blant kunne gressbevokste arealer stå under vann på disse plassene. Folketellingen fra 1865 forteller oss at Hans Larssøn, husmann uten jord, og hans kone, Maria, bebodde Slora på den tiden. De hadde tre barn. Solforholdene var dårlige og jorda skrinn.

Fortsatt kan man se tufter etter plassen.

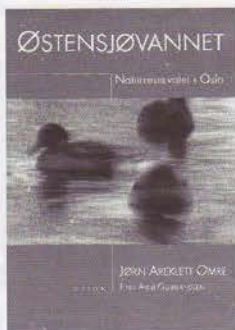
Det er sannsynlig at plassen har ligget under Manglerud gård i h.h.t. gamle kart. Den kan også ha tilhørt Nordre Skøyen.

Nordvest for Oppsal terrassehus sees tufter etter husmannsplassen Bakken. Den må ha ligget under Oppsal gård.

Foreningen tar gjerne imot mer informasjon om disse plassene og håper å kunne komme med en fyldigere artikkel ved en senere anledning.

Like før vi går i trykken, får redaktøren melding om at områdets skolebarn har gjort en fremragende ruskeninnsats rundt vannet. Tusen takk til alle som stilte opp! Foreningens medlemmer har også vært aktive med opprydding ved vannet, og kan fortelle om at de har fjernet mye skrot som aldri skulle havnet i nærheten av vannet! Mer om Rusken-aksjonen i neste nummer.

Den 8. mai hadde Finn og Amund gleden av å gi en omvisning rundt vannet til en delegasjon på 15 representanter for de kinesiske miljøvernmyndigheter. Delegasjonen var imponert over hva man hadde fått til rundt vannet. Mer også om dette i neste nummer av Sothøna.



Vi minner om at Østensjøvannets Venner har mange nyttige ting til salgs. Blant annet kan man få kjøpt praktboken om Østensjøvannet (avbildet). Foreningen selger også T-skjorter, postkort, akvareller, kopier av opplysningsplakatene som man ser på oppslagstavlene ved vannet, Jørn Areklett Omres bilde "Høstflukt" i A3-format og Erik Damsgaards luftfotografi av vannet (også A3), medlemsnåler, diverse særtrykk av interessant informasjon vedrørende vannet (bl.a. insektrapporten), almanakker og klistremerker med foreningens logo. Alt sammen kan kjøpes ved henvendelse til styret via telefon, brev eller e-post.

Østensjøvannets Venner ønsker å rette en stor takk til alle bladets støtteannonsører!

BOBO'S PIZZA A/S Bølerlia 2 0691 Oslo, Tlf. 22 27 27 30 ÅPNINGSTIDER: Man-Tors 16-23 Fre-Lør 15-23 Søn 14-22.30 Siste telefonbestilling 15 min. før stengt 	Bøler Brillesenter & Ur A/S TA EN OPTISK SYNSPRØVE Vi mottar for reparasjon alle typer stueur, veggur og gulvur BØLER SENTER TLF. 22 26 22 68	 Lambertseter senter Tlf. 22 28 04 74 Manglerud senter Tlf. 22 26 15 46 Oppsal senter Tlf. 22 26 42 94
OPPSAL <i>Blomsterforretning</i> SVEIN CHRISTOFFERSEN Bøler Garneris kunder ønskes velkommen Haakon Tveters vei 98, 0686 Oslo Tlf. 22 26 41 94 - Fax. 22 26 42 64	Superzoo Bøler Bølerlia 2, 0691 Oslo Tlf. 22 27 40 10	
 SPORTSHUSET Mandag-Fredag 10.00-20.00 - Lørdag 10.00-17.00 Ryensvingen 9 - Tlf. 22 67 10 55		Alt i tepper, gulvbelegg, gardiner, maling og tapeter  Farveglede Lambertseter Interiørsenter AS Tlf: 22 74 22 25 Åpningstider 9-18 & 9-15 EGEN HÅNDVERKSAVDELING
 Data Dekor as på Ryen Oluf Onsums vei 9 - Tlf.: 22 57 07 63 E-mail: firmapost@datadekor.no		
 Møller Ryen AS ENEBAKKVN. 154 V/RYENKRYSET Telefon 22 70 85 00 • Telefax 22 70 85 99		 Aud's hjørne Støtt opp om din nærbutikk Oppsal Senter Haakon Tveters vei 88-98 Fax/Tlf. 22 27 74 99

INNHold

Leder	3
Svein Valdem intervjuet av redaksjonen	4
Våroplevelser ved vannet	5
Flaggermus(tur) ved Østensjøvannet	6
Hvem blomster først?	8
In Memoriam - Herman Berger	9
Minnadagen 2001	10
Pensjonistgruppa	10
Omvisning på Abildsø gård	11
Svartstrupe (<i>Saxicola torquata</i>) gjester Østensjøvannet	12
Stæren - Årets fugl 2001	12
Gresshoppesanger ved Østensjøvannet	13
Drengestua på Søndre Østensjø	14
Fugler - Et ide- og aktivitetshefte	17
Våren ved Østensjøvannet	18
Insektene om vinteren	19
Fem fugler på en stakk	19
Karnappmannen	20
Planene for Østensjøområdet fra 1950- og 60-årene og "Representantskapet for Østensjøplanen"	24
En hilsen fra Abildsø Gård	28
Fra det gamle album	30
Verste flom i manns minne?	32
God dugnadsinnsats på Abildsø gård	35
Østensjøvannets insektfauna	36
Slora og Bakken	37



Mange forsøkte seg på en tur ved vannet under flommen. Disse bildene har Amund Kveim tatt. Legg merke til at Østensjøvannet var så høyt at det hadde felles vannspeil med Bogerudmyra. Godt var det at den nye sterke terskelen var ferdig før flomvannet kom. Uten denne, kunne det gått mye verre med anleggene i sydenden og selve Bogerudmyra.



Så stor er det få som har sett fossen i Bølerbekken. Bildet har Johan Mollatt tatt.

